

# культура

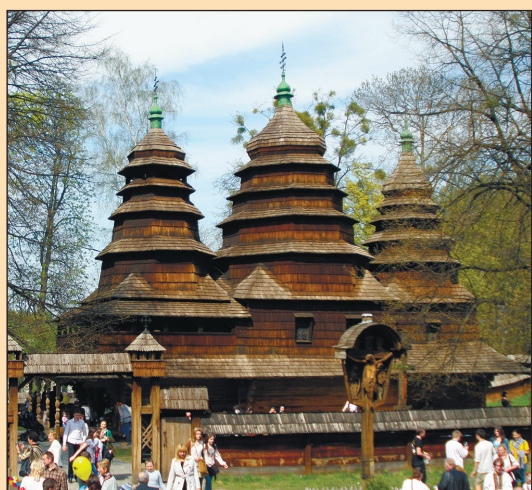


щоп'ятниці

22 липня 2016 р.

*і життя*

## Лавра у Львові



стор. 5

## Пам'ять безсвідомого



стор. 11

## Нова експозиція



стор. 14



## Музика різних епох

стор. 3

Фотоколаж Романа РАТУШНОГО



редактор

**Єлизавета КРАСНІЧЕНКО**


# актуально

## ■ «МИ, ПЕРШ ЗА ВСЕ, МАЄМО ЗБЕРЕГТИ НАУКОВУ ШКОЛУ»

«Україна має великий інтелектуальний, промисловий, людський потенціал, і його не можна втрачати», — таку думку висловив віце-прем'єр-міністр В'ячеслав Кириленко в ефірі Українського радіо.

«Треба зібрати усю політичну волю в кулак і зберегти українську науку, бо вона принесе мільярди і мільярди гривень у майбутньому, якщо її підтримати зараз. Ми маємо добрі розробки в ядерних дослідженнях, медицині, селекції рослин та в інших галузях», — наголосив віце-прем'єр-міністр.

Також В'ячеслав Кириленко розповів про стратегічну зустріч Уряду з науковцями за участю прем'єр-міністра Володимира Гройсмана, яка відбувається у вересні.

«Під час зустрічі обговоримо питання реформування академічної системи, фінансування, а також увагу приділимо роботі з кадрами, понад усе із молодими науковцями, щодо яких ситуація є напруженою».

Відтік молодих науковців за кордон був і раніше, але зараз він стає більш очевидним — бо зарплати низькі, престижу наукової роботи немає. А ми, перш за все, маємо зберегти наукову школу», — переконаний віце-прем'єр-міністр.

## ■ НЕБЕЗПЕЧНІ ПОДОРОЖІ

Літо — це час відпусток, канікул, подорожей, час відпочинку. Протягом року всі чекають цю чудову пору, бо у кожного на неї свої плани. Мандрувати завжди корисно, адже зміна середовища позитивно впливає на психічний стан людини та надає енергію для нових звершень.

Теракт і спроба військового перевороту в Туреччині, теракт у Франції — події цього тижня, які сколихнули увесь світ... Чи безпечні нині популярні туристичні напрямки — питання риторичне.

Окрім того, триває російсько-українська війна. Тому відчайдухи, які прямують улітку до країни-агресора або транзитом через її територію, повинні усвідомлювати ризики, консультуватися з юристами перед поїздкою, бути готовими до екстремальних ситуацій.

До прикладу, в редакцію нашої газети надійшов лист. Наша читачка з Кіровоградщини Любов Полтавець потрапила у жахливу ситуацію, яка щент змінила її ставлення до подорожей.

Любов Іванівна придбала акційний тур до Прибалтики в одній із туристичних агенцій. Автобусна мандрівка передбачала транзит територією Білорусі. Проте на білоруській митниці її не пропустили: «Мене покинули в лісі... Такого повороту подій я не очікувала. Коштів на зворотній шлях не вистачало і мені довелося обміняти євро по дуже не вигідному курсу, щоби зрештою дістатись додому...»

Компанія, у якій пані Люба придбала тур, не тільки не повернула кошти, а й навіть відмовилась перерозподілити їх на іншу поїздку.

Вже не вперше українських туристів не пропускає білоруська митниця, аргументуючи це тим, що у них із Росією одна база даних, а туристичні компанії не завжди порядні. Можна констатувати, що описана вище ситуація — це вже швидше правило, ніж виняток.

Проте все, що відбувається нині у світі, — не привід відмовлятися від мандрів. Але будьте уважними, обережними й обирайте безпечні туристичні маршрути.

Гарних подорожей!

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

# Іванові Дзюбі — 85!

**26 липня 2016 року видатному вітчизняному літературознавцю, критику, громадському діячеві, академіку НАН України, Герою України, лауреатові Національної премії України імені Тараса Шевченка Івану Михайловичу Дзюбі виповнюється 85 років!**

**Н**адзвичайно складно охопити зроблене ним на ниві літературознавства у другій половині ХХ і на початку ХХІ століття. Якщо сумарно підрахувати, скільки вийшло сторінок тексту з-під пера науковця впродовж життя, то рахунок ітиме не на десятки, а сотні тисяч примірників.

Навряд чи хтось заперечить, що серед створеного на початку творчої кар'єри — саме трактат «Інтернаціоналізм чи русифікація?» приніс Іванові Дзюбі не лише випробування ув'язненням у тоталітарній країні і виключення зі Спілки письменників, а й світове визнання як інтелектуала, філософа, культуролога, історика, літературознавця.

Після довготривалого відлучення від участі у літературному процесі із заборонено публікувати літературознавчі праці — нарешті із набуттям



Україною державної незалежності з'явилася можливість повноцінно жити і працювати. Його талант розквітнув ще більше! І саме у перший рік проголошеної суверенності Іван Дзюба був удостоєний найпочеснішої нагороди у гуманітарній сфері — Національної премії України імені Тараса Шевченка за серію публіцистичних виступів «Бо то не просто мова, звуки...», статті «Україна і світ», «Чи усвідомлюємо національну культуру як цілісність?»

Подиву гідна й активна державницька діяльність Івана Дзюби, коли він очолював Міністерство культури, журнал «Сучасність», відділення літератури, мови і мистецтвознавства НАН України, головну редакцію Енциклопедії сучасної України, Комітет з Національ-

ної премії України імені Тараса Шевченка тощо.

Показово, що за період головування Івана Дзюби у Шевченківському комітеті — ціла плеяда вітчизняних і зарубіжних митців була удостоєна Національної премії за яскраві літературно-мистецькі твори.

Пріоритетною для маститого літературного критика все ж лишалася наукова робота в царині літературознавства, культурології, історіографії. На межі двох століть у нього виходять такі фундаментальні праці, як «Між культурою і політикою», «Спрага», «Пастка. 30 років зі Сталіним. 50 — без Сталіна», «Тарас Шевченко», «Тарас Шевченко: життя і творчість», «Вмирання слова», «Микола Хвильовий: "Азіатський ренесанс" і "психологічна Європа"», «На пульсі доби»,

«Вітчизна у нас одна», «3 крилиці літ» у 3-х томах та інші.

Враховуючи колосальний внесок у розвиток вітчизняної гуманітарної науки та визначні заслуги перед Україною у розбудові її державності та відродженні національної духовності, 2001 року Іванові Дзюбі було присвоєно звання Героя України з врученням ордена Держави.

Свій 85-літній ювілей Іван Дзюба зустрічає в часи жорстоких випробувань, які нині переживає країна. В книзі «У літературі й навколо. З боргів давніх і новонабуваних», яка побачила світ за кілька місяців до відзначення цієї знаменної дати, автор стверджує, що, попри втрати від агресії північного сусіда, Україна, як молода європейська держава, обов'язково вистійть і українці займуть гідне місце серед народів світу, назавжди розпроцававшись зі своїм колоніальним минулим.

Хочеться у цей святковий день у житті іменинника побажати Іванові Дзюбі міцного здоров'я та довголіття, творчого натхнення і душевного тепла, сповнення усіх бажань і мрій! З роси і води Вам, шановний Іване Михайловичу!

Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка

# Кіно під відкритим небом

**На Потьомкінських сходах відбувся показ унікального фільму 1916 року «Шерлок Холмс» — у супроводі симфонічного оркестру.**

Головною подією 7-го Одеського міжнародного кінофестивалю (15–23 липня 2016 року) названо показ стрічки «Шерлок Холмс» у найбільшому в світі open-air кінозалі на Потьомкінських сходах. Захід проводився за підтримки Одеської міськради.

Як сказала президент ОМКФ Вікторія Тігішко, ніде більше такого величезного залу під відкритим небом немає. Покази на Потьомкінських сходах вже стали традицією фестивалю. Цього року — 16 липня — одесити і гості міста побачили раритетну кінострічку «Шерлок Холмс», знайдену у Фран-



цузькій кінематоці і відреставровано в 2015 році.

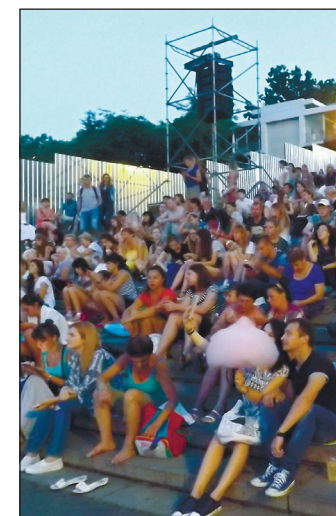
Фільм був створений американським режисером Артуром Бертелом. Автор твору А. Конан Дойл консультував його з приводу екранізації детективу. Саме тоді великий нишпорка винайшов образ героя з трубною і капелюхом.

Спеціально для цього показу Дональд Сосін та Пігер Брейнер створили музичний супровід до німої картини для оркестру, який складається з 45 інструментів.

Композитор особисто презентував фільм і подякував симфонічному оркестрові Одеського національного ака-

демічного театру опери та балету під керівництвом Ігоря Шаврука за втілення проекту.

Інна ІЩУК, Департамент культури і туризму Одеської міськради





# наголос

## ■ ІСТОРІЯ В ПІСНЯХ



17 липня музей «Золоті ворота» наповнився духом українського епосу, адже там відбувся концерт гурту «Хорєя Козацька». Лідер колективу, відомий кобзар-бандурист Тарас Компаніченко, разом зі своїми колегами представив слухачам програму, в якій лунала музика різних епох Русі-України – від XI до XX століття. Як відзначають музиканти, «Хорєя Козацька» відтворює пісні, знайдені в архівах, рукописних та друкованих збірках. Окрім того, учасники гурту займаються реконструкцією давньої української музичної спадщини.

Тому не дивно, що своїми концертами хлопці заповнюють потужну просвітницьку нішу в мистецтві. Адже їхня програма – це історія України від найдавніших часів до сьогодення. Тож без перерви «на рекламу» – протягом майже двох годин лунали пісні з органічними історичними тезами до них.

Інструменти, на яких грають музиканти, теж не прості, а відтворені за зразками оригінальних.

У древніх стінах мелодика пісень «Хорєї Козацької» сприймалася по-особливому. Адже відомо, що «Золоті ворота» – головна брама стародавнього Києва, пам'ятка оборонної архітектури Київської Русі, одна з найдавніших споруд Східної Європи, символ Києва.



Також музей «Золоті ворота» від 17 липня – це відкритий простір Golden Gate Space, що об'єднує людей як осередок культурно-просвітницького життя України. 22 липня о 19.00 в межах проекту виступить український гурт Reve ta Stohne, особливістю музичного стилю якого є поєднання горлових співів і шаманських ритмів із різними сучасними напрямками. Надалі музично-просвітницькі зустрічі відбуватимуться тут щоп'ятиці.

Плідна співпраця Національного заповідника «Софія Київська» з Центром науки і мистецтва DIYA, за підтримки Національного газетно-журнального видавництва, НЦ «Мала академія наук України», МГО «Мистецька платформа», Арт-центру Якова Гретера дає чудовий результат.

Еліза СОЛОДКА  
Фото Романа РАТУШНОГО

# Повернутись у середньовічний Київ

Елізавета КРАСНІЧЕНКО

**Близько двох років тому столицю сколихнула неймовірна новина. На Поштовій площі виявлено унікальні знахідки княжої доби та залишки прибережного міського кварталу середньовічного Києва.**

**П**ро це стало відомо в результаті підготовки землі до будівництва торговельного центру. Тоді цей факт викликав надзвичайний ажіотаж серед археологів, істориків та ЗМІ, адже доля розкопок трималась на волосині.

Однак власникові землі та керівництву міста вдалося домовитись про те, щоби почати археологічні дослідження. Тож уже за два роки роботи – на чолі з директором Центру археології Києва при Інституті археології НАН України Михайлом Сагайдаком – було знайдено чимало артефактів. Науковці змогли виокремити і дослідити численні сліди перебування та реконструкції міських комунікацій, були виявлені фрагменти міської дороги, вкритої суцільним настилем із колод, залишки будинків та укріплень XI–XVIII століть.

«Це подія не тільки всеукраїнського, а європейського, світового масштабу. У нас стільки свідчень про древність території, на якій ми живемо! І це не тільки нас возвеличує, це ро-



бить нас особливими, ми маємо цим пишатися, маємо над цим працювати», – сказав міністр культури Євген Нишук. Адже факт, що об'єкт увійде до переліку культурного надбання України, – беззаперечний. Пан міністр також зауважив, що планується запросити комісію з ЮНЕСКО, яка могла б засвідчити зовсім інший рівень знахідки.

«Напередодні 25-річчя незалежності ми всі кажемо: світові треба пояснювати, що Україна – молода, але водночас і древня держава, із тисячолітньою історією», – наголосив пан міністр.

Сьогодні методами фотографії здійснено фіксацію археологічних розкопок із середньовічними дерев'яними конструкціями та створено їх 3D-модель. На її основі розробили електронний прототип – для віртуального туру за допомогою мобільного телефону. Цей «нехитрий» пристрій дозволяє поринути у віртуаль-



ну реальність та перенестись у часи Київської Русі. Його презентували представники ГО Pixelated Realities, і всі охочі змогли скористатись новою «машиною часу».

Це нагадує комп'ютерну гру, яка має історичне підґрунтя, й у подальшому може використовуватись як інтерактивний пристрій для навчання. Тому можна припустити, що це буде цікаво не тільки дорослим, а й дітям різного віку.

«Технологія, яку розробили науковці, допоможе розширити

наше бачення цієї історії, котра починається тут і розходить, можливо, по всьому історичному Києву, і якось уявити, яким же було місто. Я думаю, що ця технологія поставить на новий рівень всю музейну галузь, всі заповідники, всі можливі артефакти, які віднаходяться, ми зможемо йти далі і далі та пишатися нашої історією», – зізналась директор Департаменту КМДА Діана Попова.

Питання «Коли буде музей?» – учасники конференції залишили відкритим, адже достеменно невідомо, скільки потрібно часу, щоб закінчити археологічні розкопки. Наприклад, Михайло Сагайдак відкрив таємницю, що продовжувати дослідження вони планують ще на 5 метрів углибину: «Якщо в частині, де ви стоїте, ці шари зберігаються досить фрагментарно, тому що пізніші перебудови дуже багато змістили і перемістили, там буде вже абсолютно стерильна ситуація цих всіх залягань. Приблизно тотожна тій, що її спостерігали ще в 70-х роках, коли почали будувати метрополітен...»

За словами спікерів конференції, міська влада йде назустріч, адже вже на сьогодні виділено 20 мільйонів гривень. Міністерство культури підтримує ініціативу. Інвестор, який орендує землю, теж допомагає, тому є всі шанси, що невдовзі в Україні з'явиться унікальний музей нового зразка.

Фото Василя АРТЮШЕНКА

## В'ЯЧЕСЛАВ КИРИЛЕНКО: «ВІДНОВЛЕННЯ ВИПУСКУ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» Є ВАЖЛИВОЮ ПОДІЄЮ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО КРИМУ, ЯКИЙ БОРЕТЬСЯ»

**«Великою подією для українського Криму стало відновлення випуску газети «Кримська світлиця».**

Директором Національного газетно-журнального видавництва є Андрій Щекун, який був політв'язнем, декілька тижнів перебував у полоні і дивом врятувався. Саме завдяки йому й відновлено випуск газети», – про це в ефірі Українського радіо наголосив В'ячеслав Кириленко.

«Газета буде щотижневою. Раніше вона видавалася у Сімферополі, зараз друкувати її там легально немає можливості, бо окупанти нищать все українське і кримськотатарське. В «Кримській світлиці» будуть висвітлюватися в осно-



вному ті проблеми, які торкаються мешканців кримського півострова – тих, що там залишилися під окупацією, і тих, які змушені були залишити свої домівки. Велике завдання цієї газети – щоб вона потрапляла до Криму. Тож купуйте, передплачуйте, передавайте друзям, які лишилися в окупованому Криму, хай там її поширюють. Тираж цієї газети буде збільшуватися, її буде вистачати всім. Це важливо для українського Криму, який бореться», – зазначив Віцепрем'єр-міністр.

«Кримську світлицю» можна передплатити у відділеннях «Укрпошти» або ж купити в газетних кіосках.



Головний редактор  
газети «Культура і життя»  
**Євген БУКЕТ**



# театр

## «НАСТУПНИЙ СЕЗОН У НАС КЛАСИЧНИЙ»



«Моцарт Underground»

Якщо у 81-му сезоні Національна оперета дивувала всіх сміливими експериментами, то в наступному потішить шанувальників класики.

Сергій Дідок упевнений, що публіка чекає цього із нетерпінням: «Наступний сезон у нас фактично класичний. Адже «Графиня Маріца» – це класична оперета, а «Севільський цирюльник» та «Дзвіночок» – опери. Впевнений, що це буде дуже цікаво, бо за класикою скучили. У цьому сезоні у нас були експерименти, драматичні вистави, балетні постановки, і я думаю, що на класику глядач дуже чекає».

Щодо класичних оперет, то цього року сторіччя першої постановки святкувала одна з найулюбленіших у всьому світі вистав – «Сільва» Імре Кальмана.

Саме це стало найбільш пам'ятним для соліста театру, заслуженого артиста Ігоря Левенця, адже він виконує роль Едвіна в постановці Національної оперети та взяв участь у святкуванні:

«Для мене визначною подією стало 100-річчя святкування оперети Імре Кальмана «Сільва», на яке колектив нашого театру був запрошений до Будапештського театру оперети та мюзиклу. Знайомство з дочкою композитора – Івонн Кальман, можливість виступити на сцені колишнього вар'єте «Орфеум», описаного в лібрето «Сільви»...»

Солісти оперети Арсен Курбанов та Дмитро Шарабурін націлені на наступний сезон та нові прем'єри: уже на повну працюють над ролями.



«Моцарт Underground» (за роялем Анна ПОЛІЩУК)

«На першому місці для мене зараз репетиції «Маріци», адже вони почалися вже у цьому сезоні. У виставі я маю грати Зупана», – каже Д. Шарабурін.

Арсен Курбанов також працює над роллю Зупана. Проте для нього це вже не вперше, адже він брав участь у старій виставі театру, проте, за його словами, так навіть цікавіше, адже він повністю по-іншому переосмислює роль для нової постановки.

У 82-му сезоні Національна оперета, окрім «Графині Маріци» І. Кальмана, потішить шанувальників мистецтва прем'єрами опер Г. Доницетті «Дзвіночок» та Дж. Россіні «Севільський цирюльник», а маленьких глядачів – виставою «Пригоди Буратіно».

До речі, запальна каватина Фігаро з «Севільського цирюльника» прозвучала у виконанні солістів Національної оперети в програмі «0-Fest – 2016» та на концерті з нагоди закриття сезону. Завдяки майстерному виконанню та несподіваним режисерським рішенням цей номер мав величезний успіх у глядачів та зірвав справжні овації.

Тож із нетерпінням чекаємо на прем'єру цієї іскрометної опери в наступному сезоні.

# Сезон очима артистів

**Ксенія  
ГАБДРАХІМОВА**

**Від закриття 81-го театрального сезону в Національній опереті вже минув час, але, як кажуть, велике можна побачити лише на відстані.**

Хоча ця відстань не така й довга, але вже дозволяє поглянути на рік життя театру та підвести певні підсумки. А рік виявився дуже насиченим! Оразу три гучні прем'єри, два масштабних фестивалі, міжнародні проекти, численні концертні програми. Це був час пошуків, сміливих експериментів, нових відкриттів, час виходу за будь-які межі, які можуть бути продиктовані усталеними жанрами. Постановки цього сезону остаточно довели, що для театру не існує кордонів та обмежень.

«Цей сезон для нас був дуже енергетичним та напруженим, тому що мали багато прем'єр, багато концертних програм. Ми зробили два потужні фестивалі. Один із них – «Карпатський простір» – узагалі відбувся вперше. Також ми провели Четвертий міжнародний фестиваль «O-Fest», –



Після концерту «Віват, Оффенбах!» – Оксана МАДАРАШ, Філіп Уї (Франція) та Богдан СТРУТИНСЬКИЙ

каже художній керівник Національної оперети Богдан Струтинський.

Цього сезону театр представив новий проект – «Музика з кінофільмів. Дубль 1», який мав великий успіх у глядачів. У березні на всіх охочих чекатиме продовження – «Музика з кінофільмів. Дубль 2».

Оперета реалізувала низку міжнародних ініціатив, серед яких «Віват, Оффенбах!» за участю французького диригента Філіпа Уї та «Перлини Дунаю», де учасниками були солісти Будапештського театру оперети та мюзиклу.

Диригент Національної оперети Оксана Мадараш розпо-



«Любовний монолог» (Грасіела – Ася СЕРЕДА-ГОЛДУН)

# У кожного свої улюблені ролі

**У 81-му театральному сезоні в Національній опереті відбулись прем'єрні постановки мюзиклу Р. Роджерса «Звуки музики», драматичної моновистави за мотивами п'єси Г. Маркеса «Любовний монолог» та балету «Моцарт Underground».**

Над втіленням цих масштабних проектів працював весь колектив театру, проте у кожного артиста свої враження та емоції.

Для солістки Національної оперети, заслуженої артистки України Асі Середи-Голдун найбільш визначною стала робота над виставою «Любовний монолог».

«Найяскравіша, найцінніша подія цього театрального сезону і мого акторського життя – це моновистава «Любовний монолог» за Маркесом. Для мене це важлива віха мого життя. Коли я зіграла



Вистава «Звуки музики» (капітан фон Трапп – Євген ПРУДНИК)

цю виставу, я сама змінилася. Я стала себе інакше почувати, інакше працювати, це крутий щабель у моїй творчій кар'єрі...»

Найсильнішим враженням для артистки стала прем'єра мюзиклу «Звуки музики» Р. Роджерса: «Я дивилася прем'єру «Звуки музики» – і все перше відділення просиділа, як дитина, відкривши рота!

Я аплодувала, сумувала, раділа разом із героями вистави».

Для молодого соліста Національної оперети Євгена Прудника найважливішою подією сезону також стала прем'єра «Звуки музики», адже, окрім акторського, молодий артист отримав і певний життєвий досвід.

Концертмейстер Анна Поліщук головною подією попе-

відає про 81-ий театральний сезон: «У мене відразу декілька улюблених проектів. Серед них, безумовно, концерт «Віват, Оффенбах!» та Вечір угорської музики. Це було дуже цікаво, адже ми грали багато нової музики. Концерт творів Оффенбаха був особливим і ще й тому, що участь у ньому взяв французький диригент, який привніс свій особливий шарм».

Одну з найбільш визначних подій пригадає соліст театру Олександр Чувпило: «Яскравим для мене став міжнародний проект «Віват, Оффенбах!». Коли ми готували програму, я відкрив для себе багато цікавої музики. На концерті я заспівав партію Паріса з «Прекрасної Елени». Там є одна дуже складна арія, яку рідко виконують, а мені вона вдалася. Звичайно, дуже цікаво було працювати з маестро Філіпом Уї, адже він диригент високого класу».

Трупа багато гастролювала по Україні та за кордоном. «Ми мали 75 концертів у Польщі. Практично об'їздили всю країну. Нас там завжди дуже добре приймають і ми там дуже бажані», – зазначає художній керівник театру Богдан Струтинський.

реднього року вважає ще одну прем'єру.

«Особисто для мене це вистава «Моцарт Underground», де одна з головних ролей належить роялю на сцені, і я щаслива від того. Я граю Моцарта, музику, яка створена на віки. Моцарт вічний, цим усе вже сказано», – каже Анна.

Серед найсильніших вражень піаністки – сольний виступ у рамках Міжнародного проекту «Перлини Дунаю».

Диригент Національної оперети Сергій Дідок розповідає: «Цей сезон виявився для мене непростим. Я був диригентом-постановником прем'єрної моновистави «Любовний монолог» і повністю готував музичний матеріал для неї. Також, як диригент-постановник концертної програми «Вечір мюзиклу», я створив багато прем'єрних номерів, серед яких і тюремне танго з мюзиклу «Чикаго» Дж. Кандера».



редактор  
**Надія ПАСТЕРНАК**


# у місті лева

## ■ ДО СТОЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ



Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької готується до свого 100-річчя, яке відзначатиме у жовтні наступного року. Зараз триває виробництво документальної стрічки про його історію. Майже завершений – перший том фундаментального науково-популярного тритомника про театр, який заньківчани сподіваються представити на черговому Книжковому форумі у Львові. Другий том уже теж у роботі. Готують і третій.

На святкування до Львова готові приїхати п'ять національних театрів. У Музеї імені Андрея Шептицького у Львові відбудеться виставка, присвячена історії театру, починаючи з 1917 року.

## ■ ФІЛЬМ ПРО ГЕРОЯ



Українські режисери Леонід Кантер та Іван Ясній почали працювати над документальною стрічкою про соліста Паризької опери Василя Сліпака на псевдо «Міф», який загинув у зоні АТО.

«Розпочали з Іваном Яснієм роботу над фільмом про Василя Сліпака. В кого є яке відео з «Міфом» – хоч із телефону, хоч яке, будь ласка, вийдіть на зв'язок», – написав Кантер на своїй сторінці у Facebook.

Львів'янин Василь Сліпак 19 років жив у Франції, був солістом Паризької опери. Із початком війни на Донбасі повернувся на Батьківщину; із позивними «Міф» воював у складі 7-го батальйону Добровольчого українського корпусу. Загинув вранці 29 червня.

Іван Ясній та Леонід Кантер – автори документального фільму «Добровольці Божої чоти» про захисників Донецького аеропорту.

## ■ ФЕСТИВАЛЬ ПАРАДЖАНОВА – НА ЛЕВАНДІВЦІ

Левандівка – один із «спальних» районів Львова. 19–28 серпня в КМЦ «Супутник» відбудеться «Фестиваль Параджанова на Левандівці». Організатори обіцяють багато музики, кіно, мистецтва, також буде організовано «блшиний ринок», на який так любив ходити митець. За посередництвом різних мистецьких практик відбуватиметься знайомство з постаттю та творчістю Сергія Параджанова. А локацію вибрано не випадково: саме на Левандівці вперше в Україні з'явилась вулиця Сергія Параджанова.

**Надія ПАСТЕРНАК**

**У Львові розпочали відродження унікальної Лаври, яка знаходиться на території Музею народної архітектури і побуту «Шевченківський гай».**

Це місце дуже популярне серед львів'ян та гостей міста у вихідні і під час великих українських свят: на Пасху тут можна зустріти великі гурти людей, які, взявшись за руки, співають гаївки, на Різдво Музеєм ходять численні гурти колядників, вертепи; та й в інші пори року тут відбуваються цікаві заходи, як от свято хліба, свято меду, різноманітні фольклорні фестивалі, що приваблюють численних туристів. У цій місцевості на околиці Львова, що називається Знесінням, прекрасна природа, яку доповнює стара українська архітектура, привезена з різних регіонів Карпат і Прикарпаття.

Візитівкою Музею народної архітектури і побуту «Шевченківський гай» є храм Святої Софії – Премудрості Божої. І саме він, за задумом митрополита Андрея, мав бути головним храмом Свято-Іванівської лаври.

«Лавра відрізняється від монастиря, адже це велика монаша обитель, яка налічує більш як 30 монахів і в якій провадиться різностороння діяльність, – розповідає отець-настоятель Юстин Бойко. – У 1927 році її закрив митрополит Андрей Шептицький. До того Лавра Святого Антонія Печерського була у Скнилові, але внаслідок польсько-української війни 1917–19 років була зруйнована».



# Місце молитви та відпочинку



Через активні бойові дії у Скнилові було небезпечно залишатись, саме тому митрополит Андрей почав шукати інше місце для обителі. На Знесінні було велике етнічне поселення українців, Андрей Шептицький викупив тут територію – близько 252 гектарів. За архівними документами, знайденими в Україні та в Римі, випливає, що митрополит мав кілька задумів.

Перше – придбати землю під заснування Лаври, а це багато церков і монастирів. Також він почав формувати музей просто неба, тому церкву не будували, хоч і мали можливість, а перенесли дерев'яний храм із села Кривки Турківського району, який посвятили та переназвали: зі «Святого Миколая» – на «Софії – Премудрості Божої».

Андрей Шептицький хотів перенести на цю територію й інші унікальні церкви. У своєму слові він казав: «Таким чином я хочу хоча б духовно поєднати Україну – Захід і Схід». Митрополит створив при Лаврі сиротинець, бо тоді, за війни, сиріт було дуже багато.

Також тут у часі небезпек переховувались єврейські діти. Митрополит Андрей ще мав задум збудувати тут великий реабілітаційний центр – ще масштабніший проект, ніж шпиталь Шептицького, але цей задум зупинило прирештя



«совітів».

Щоби врятувати це унікальне місце, за радянських часів тут створили Музей архітектури і побуту. Так і вдалося зберегти спадщину митрополита Андрея, хоч музей – його задум. І зараз це єдиний у Європі скансен, де є найбільше церков.

У дев'яностих роках, уже з настанням незалежності України, монахи-студити повернулися на це місце, уклали угоду про співпрацю між монастирем і Музеєм. Історія їхніх стосунків переживала різні моменти: було й таке, що музейники побоювалися, що монахи відберуть у них будівлю. Бувало, що не давали ключів від церкви, тож і не відбувались відправи.

Із призначенням настоятелем Свято-Іванівської лаври

отця Юстина Бойка ця співпраця набула іншого виміру. Зараз спільними зусиллями відновлюють унікальні фрески студитської іконописної школи в адмінбудівлі Музею. Священник віддає на це навіть власні гонорари, які отримує за наукові статті – в Україні і за кордоном.

Відновленням трьох таких збережених фресок займається художник-реставратор Ірина Гірна. «Це імітація фрески, яка виконана по сухому тиньку. Пігментами малювали і фіксували малюнок. Учні іконописної школи в такий спосіб відточували свою майстерність, вчилися робити правдиву фреску, – розповідає художниця. – Це так звана техніка силікатного живопису. Перед нами постає дипломна робота іконописної шко-

ли. Виглядає так, що це збірна праця кількох майстрів. Ми відкриваємо лики апостолів і бачимо, що вони створені різними людьми. Найбільша цінність у тому, що це перші роботи відомих іконописців, як-от Мокрицький, Коць, Яблонський. У монастирській іконописній школі навчалася велика плеяда художників-іконописців, які починали тут, а далі продовжували навчання у Відні та Кракові».

«Ми дружно співпрацюємо з Лаврою. Допомогаємо один одному у будь-яких питаннях», – стверджує директор Музею народної архітектури та побуту у Львові «Шевченківський гай» Роман Назаровець.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА



Головний редактор  
газети «Культура і життя»  
**Євген БУКЕТ**



# культура і війна

## ■ ЯК БРЕХНЯ «ЗДРУЖУВАЛА» НАРОДИ



УНСО на Кавказі

Справді, рятувати імперію – справа важка і невдячна. Хоча росіяни намагаються. Бо ціною величезних зусиль її життя можна трохи продовжити. А ще, коли, на брехню спершись, братів своїх очорнити, то можна й 90% народу мобілізувати. Ненадовго, але допоможе. Усі попередні століття росіяни так існували – і нічого. Допомогало і в епоху «царя-батюшки», і в громадянську війну, і в радянсько-німецьку.

Не хочуть хохла під Росією бути – очорнити їх! А там і до перемоги недалеко... Колись поширювали по Європі брехню, що Мазепа писав листи Петру I, мовляв, обіцяйте мені життя, і я привезу у ваш табір полоненого Карла XII... Ніби Мазепа був здатний на такий ганебний вчинок. А як розвернулися імперські сили під час Першої світової, громадянської...

Далі все лише наростало. І радянське кіно робило свою справу. Яким ми запам'ятали отамана Ангела з радянського фільму «Ад'ютант його величності»? Скоріше як гумористичний персонаж – недаремно його там грає Анатолій Папанов.

А ось для порівняння об'єктивний опис відомого керівника повстанців: «Отаман Ангел, високого росту, був подібний на грузина. У його чорних очах завше палали вогники невичерпної енергії і рішучої вдачі, – так писав про нього підполковник армії УНР Михайло Середа. – Його жилава, рухлива постать завше перебувала в напруженні всіх мускулів, потребуючи постійно гострих вражень і мінливих рухів...»



Далі Михайло Середа характеризує Ангела як «свідомого українця і націоналіста», людину рішучої вдачі, талановитого конспіратора. Ну, просто зразок для наслідування! Здавалося б: пиши книги, створюй фільми, виховуй молоде покоління – через деякий час матимеш патріотичну націю. Але ж «брати» штампували інші фільми – у своїх національних інтересах. Такі, як «Ад'ютант його величності». От вам і роль мистецтва, роль кінематографа...

# Шанс стати ріднішими

Сергій ЛАЩЕНКО

Пригадую, як заздрив колись усім старшим родичам: дідові, дядькові-фронтовику, тіткам і бабусям, коли вони в розмовах вживали вирази «до війни...», «після війни...»

**В**они все це бачили, пережили і тепер, збагачені життєвим досвідом, можуть порівнювати, повчати молодь, а ми...

Що ми? Хіба що книжку якусь почитаємо чи в кіно сходимо. Потім були конфлікти в Карабаху, Придністров'ї, Грузії...

Тепер уже й люди мого покоління побачили війну на власній території. Свою, українську. Може, не настільки криваву, як попередні, а «гібридну», але ж таки війну. І нічого доброго в цьому немає. Хіба що власний досвід з'являється, який варто буде передати наступним поколінням.



Оксана ЛЕВКОВА

Левкова разом з однодумцями побувала вже в 3-х тисячах шкіл Донбасу. І вирушала туди із фільмом «Холодний Яр» та цілою тонною книжок. Крім того, на Схід вона запрошувала діджеїв та сучасні рок-гурти. За словами Левкової, поки що у владі не розуміють: якщо сьогодні не працювати з хлопцем N у місті Краматорську, то завтра він виросте сепаратистом. Тобто не бачать зв'язку між куль-

## «ТИ – МУЖНІСТЬ ГРУЗІЇ, ТИ – ГОРДІСТЬ УКРАЇНИ...»

Донецьких таким чином ми повертаємо в духовне лоно України. Але війна дає шанс краще пізнати і своїх сусідів. Колись, майже чверть століття тому, молоді воїни УНСО захищали від проросійських банд мирне грузинське населення. Тепер же в зоні АТО на нашому боці воює «Грузинський легіон».

«Не бачимо у своєму чині нічого особливого. Ми просто віддаємо борги українцям, – кажуть його бійці. – Захищаючи кордони українського світу, ми захищаємо і свою незалежність». Про «Легіон» уже знає вся Україна. І мимоволі зростає інтерес до Грузії. Національна символіка, мова, історія, культура грузинського народу – все це стає нам ближчим, ріднішим. Вже й вірші нові з'являються:

*Лютує ворог і ламає стіни,  
Та знає він, що ти мені як брат.  
Ти – мужність Грузії, ти – гордість України,*

*Ти з нами – з цього боку барикад!*

Ці рядки належать киянці Аллі В'юн, і присвячені вони все тому ж «Грузинському легіону». А скільки малюнків відправили діти з усіх куточків України на Схід! Туди, де під постійними обстрілами тримають лінію оборони мужні хлопці із Закавказзя... Поки що це дитяча творчість, але хто знає – може, через кілька років хтось із них серйозно зацікавиться грузинською тема-



тикою? І молоді українські художники писатимуть абхазькі ландшафти у звільненій від ворога Грузії?

Створюватимуть портрети УНСОвців, які полягли, захищаючи цю невід'ємну частинку території дружньої країни... В автора цих рядків немає жодного сумніву в тому, що героїчний чин «Грузинського легіону», як і свого часу УНСО, позитивно вплине на українсько-грузинські культурницькі контакти.



А в чому його квінтесенція? В тому, що воюємо тепер з колишніми друзями? Колись же нас вчили, що Росія – це сестра найрідніша... А воно в житті все значно складніше виявилось. Просто росіяни відчують своїм обов'язком підтримувати існування колючої імперії, а ми – ні. І ця обставина зробила нас практично чужими.

## СИТУАЦІЮ РЯТУЮТЬ ПОДВИЖНИКИ

Потужного власного кіно, яке б тисячами виховувало українських героїв, у нас досі немає. Але непросту ситуацію намагаються виправити волонтери. Вони доносять до мешканців шахтарського краю нашу справжню історію. І таким чином роблять донецьчан ріднішими для нас. А нас – для них.

Лідер громадського руху «Не будь байдужим!» Оксана

турою і нацбезпекою. А саме культура, наголошує вона, має бути імунітетом проти російської пропаганди.

І все ж, Оксана Левкова говорить про свою діяльність із оптимізмом: «Уперше в житті за 10 років існування організації у нас поїздка за кошт Мінкульту. Це прорив! Ми ніколи в житті не отримували грошей від держави, ми збирали «спільнокоштом», із пожертв простих людей: починаючи від слюсарів, закінчуючи підприємцями, які торгують нафтою. На сьогодні є така програма Міністерства – «Зброя культури». Раніше ми вже побували в 11 містах півдня і сходу України. До нас сходяться на покази і місцеві інтелектуали, і активісти, й освітяни, і школярі, і студенти. Сприймають чудово. Бо є попит на ідентичність на Донбасі і в Криму...»



Грузини, загиблі в Україні



редактор

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО



# КНИЖКОВА АБЕТКА

## ■ СОНЯЧНИЙ ВЕЧІР І ЗОРЯ



18 липня відбувся творчий вечір Злати-Зоряни Паламарчук у рамках проекту Національного музею літератури України «Поезія з присмаком кави».

Мені пригадався уривок із вірша «музи» українського народу Ліни Василівни Костенко: «Хочеться чуда і трішки вина». Так можна лаконічно охарактеризувати вечір Злати-Зоряни Паламарчук, адже протягом усього заходу вона і була тим чудом, на яке всі чекали. Кожен рядок її поезії звучав фантастично. А келихи червоного вина підняли за здоров'я поетеси, адже того дня їй виповнилося 25 років.

Пили каву, слухали і дивились на пані Злату із захопленням всі гості. Серед них були знайомі та не знайомі їй люди, які дивним чином потрапили не просто на творчий вечір, а на справжній День народження. Адже щохвилини народжувались і перероджувались рядки поезій у творчій інтерпретації та дивували своєю досконалістю.

Про неї пишуть, що вона «ніжна та мужня»... Однак цього дня, як справжня жінка, Злата-Зоряна Паламарчук була тільки ніжною, адже читала виключно лірику з різних періодів творчості. Водночас неозброєним оком було видно і її силу, яка нестримним джерелом поетичних рядків виривалась із грудей. Тут пригадалась приказка, що «сила жінки у її слабкості».



Злата-Зоряна Паламарчук – молода громадська активістка, волонтерка, журналістка та ведуча на радіо – подарувала свято усім охочим, хто завітав на її вечір, а таких було чимало... Наразі завершується робота над першою збіркою Злати-Зоряни – «Слово по війні». «Сподіваюсь, наприкінці липня або на початку серпня збірка буде надрукована. Туди увійде тільки патріотика. Збірка дуже жива, адже події змінюються і з'являються нові поезії, які теж хочеться туди включити», – розповідає головна героїня творчого вечору Злата-Зоряна Паламарчук.

Найбільше було соняхів. Їх дарували молодій поетесі, яка між тими квітами була найголовнішою. Кожна деталь того вечора була органічною і досконалою: тепла дружня атмосфера, чудовий світлий зал, повний намальованих і живих квітів, неймовірна гра на бандурі Живосила Лютого. Учасники вечора зауважили, що «формується потужна українська інтелігенція».

Єлизавета КРАСНІЧЕНКО

# Апогей його любові

Зоя ПАЦАЛО

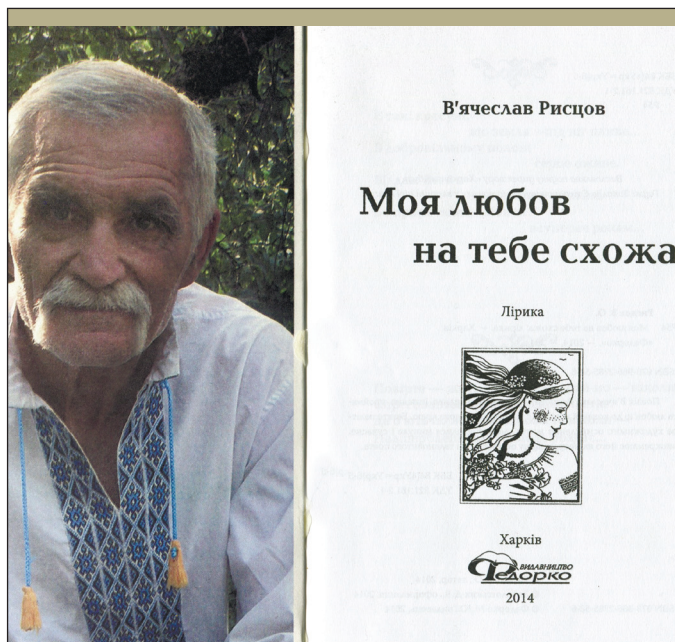
**На любові тримається світ, і любов'ю він повниться...**

**Ц**і мотиви звучать у кожному вірші В'ячеслава Рисцова – поета і філософа, здатного любити життя особливою любов'ю, яка фіалково цвіте у чистій піднебесній душі.

У його поезіях художній світ вибудовується за стержневими принципами однієї моделі. Так «скриплять обмерзлі осокори» на морозі, а гілки дерев відгукуються своїми обледенілими струнами. Тонка тятива дроту переплітається зі струнами дерев, як тонка нитка Аріадни, як безконечні повороти гончарного круга з могутніми долонями майстра на них.

Прадід його, Федір Михайлович Коробка, мав у Києві майстерню й неодноразово обирався громадою цехмайстром срібного цеху, виробу якого і нині дивують красою численних екскурсантів з усього світу.

Малий Славко полюбив роботу з глиною. Полюбив, як запах легкого шпалю, як запах стиглого жита, як волошковий розмай. Він зрозумів, що хоче, прагне чаклувати, як і дід – за гончарним кругом, що його



душевна полегкість залежить від цього.

Були і печалі, і сльози, і відчай, і світла втома наодинці з темно-смагдовою ніччю, що розписувала небо синім – як на його першому гончарному виробі.

Та жодного разу В'ячеслав не спокушав своєї долі, не шукав легких шляхів, не мріяв про легку славу. Одержимість і щоденна робота – ось, вважав, єдина виправдана форма існування. А тому не гнався за

вишуканістю в гончарстві, відмовлявся від банальної краси, вчився у діда. «Справжній гончар, – казав той, – не нехтує ніякою роботою. Бо його ремесло – мудре і просте».

А паралельно творив поезію. Його першу віршовану добірку видрукував престижний журнал «Вітчизна» у 1967 році, коли молодому поетові було лише 20 років.

У Рисцова-поета – власне бачення світу: непросте, позначене мудрістю першовідкри-

вача, невідомою добротою і ніжністю.

Його залюблене у слобожанську природу слово надихає читача на нові звершення в ім'я щастя людини, на трепетне ставлення до коханої, до старенької матері, до оновлення Землі.

Рисцов – тонкий лірик, поезія якого закликає до роздумів, вона розмірена, її хочеться співати. Недаремно на його слова є багато чудових пісень: «Ностальгія», «Бабушин рушник», «Охтирський вальс», «Українське танго», «Романс», «Дощ над Нью-Йорком» та багато інших.

Творчість завжди в облобі таїні і недоступності. Так було з прадавніх часів, відколи людина сятнула своєю уявою реального й водночас фантастичного світу.

І нині вона захоплюється витоканами, милується навколишнім... Саме ці джерела живлять поезію Рисцова. А він, замислюючись над тими витоканами, обов'язково наголошує на успадкуванні всього кращого, перейнятого від попередників.

Звідси і поєднання у його творах морально-етичної та філософської проблематики, ліризму і драматизму. Звідси єдність людини і землі та сонця, симфонія розуму, мудрості й краси.

## І хочеться жити, любити, мріяти!

**У В'ячеслава Рисцова виробився самобутній і вишуканий стиль, талант митця-новатора: він прагне відтворити найтонші суб'єктивні відчуття й переживання героя.**

У новій збірці поезій «Моя любов на тебе схожа» є вірші, які неможливо читати без щему в серці, болісного відчуття нерозгадані конфліктності життя і смерті, без глибокого співпереживання із ліричним героєм, що постав перед читачем.

Поет любить життя, любить цей світ, захоплюється його красою і спонукає до цього читача. Він шукає першооснови великої загадки буття і знаходить у простих речах: у тремтінні місячного листочка за вікном, у шемранні старої груші, у вічних поворотах гончарного круга... Світ повертається



Письменниця Елеонора БЛАЖКО (ліворуч) знайомить зі своєю книгою поета В'ячеслава РИСЦОВА

в його долонях, як отой вічний круг, світ чарує і приваблює, дарує страждання і радість, простягає свої таємниці – як найвищу благодать. Світ ме-

рехтить, грає, міниться казкою кохання...

І приходять жінка, жінка-мрія, жінка-зоря, жінка-загадка – це сонцеоке диво – і

життя спалахує красою, міниться яскравими барвами. І хочеться жити, любити, мріяти! І пригорнути увесь світ! Від радіщів, натхнення, трепету душі і серця! І слухати смарагдову тишу, шумовиння вітру і... соловейкову пісню!

У його поезіях присутня таємнича незавершеність миттєвих вражень, плінність життя, в них розкошує природа, у якій ліричний герой шукає душевної гармонії, бринить життєва жага, любов до великого і доброго світу. Автор тішиться простими людськими буднями, знаходить у них найвищу поезію буття. Його поетичну уяву сприймаєш одразу всіма шістьма відчуттями – така вже вона багатомірна і настроєва. Вібруючи в тобі, створює враження неповторності, самобутності та емоційної наснаженості.



редактор  
**Любов ЯКИМЧУК**


# на перехресній станції

## ■ ТРЕТІЙ ВІК – ЛІТНІМ ЛЮДАМ



До участі у Всеукраїнському конкурсі, що відбудеться у межах благодійної акції «Третій вік: задоволення від читання», запрошуються пенсіонери та люди передпенсійного віку. Про це повідомляє громадська організація «Форум видавців».

Учасникам Конкурсу слід написати історію про особливу для них книгу чи свою домашню бібліотеку. Обсяг тексту: до 3600 знаків. Вимоги до учасників: вік 55+, можливість перебувати на Форумі видавців у Львові з 16 по 18 вересня 2016 року.



Текст необхідно надіслати до 19 серпня 2016-го на електронну пошту – [3vik@bookforum.com.ua](mailto:3vik@bookforum.com.ua) (у темі повідомлення зазначити: «Конкурс «Моя книжкова полиця» або листом на поштову адресу: Форум видавців, вул. Шота Руставелі, 7, оф. 218, м. Львів, 79005. Обов'язково потрібно вказати: ім'я, прізвище, номер телефону, вік, поштову адресу.

Журі Конкурсу обере трьох переможців, які отримають запрошення на 23 Національний книжковий «Форум видавців у Львові». Оголошення переможців відбудеться 16 вересня 2016 року під час гала-концерту за участю відомих українських виконавців. Кращі також отримають подарунки (комплекти книжок). Проїзд та проживання переможців забезпечують організатори.



Благодійна акція «Третій вік: задоволення від читання» проводиться з 2012 року у межах Національного книжкового «Форуму видавців у Львові». Це акція для пенсіонерів, спрямована на задоволення інтелектуальних потреб старшого покоління, їх соціалізацію, залучення до культурних подій та спілкування, а також популяризацію позитивного ставлення до старості та толерантності до літніх людей у суспільстві.

Щорічно заходи акції безкоштовно відвідує понад 10 тисяч осіб пенсійного віку, які мають можливість придбати книги за знижками від видавництв-партнерів на книжковому ярмарку.

**Любов ЯКИМЧУК**

**В останній дощ я проходила біля Міністерства оборони України. Так собі, знаєте, поволі проходила, уважно дивилася під ноги, бо на Міністерство – не хотілося. І раптом побачила на дорозі трусів.**

**С**ині чоловічі трусів лежали трішки лівіше від головних воріт Міністерства. О! Можливо, якийсь військовий, що виходив з установи, раптом вирішив їх скинути і піти під дощем голяка? – почала фантазувати я. А може, якийсь протестувальник одного з батальйонів вимагував тут учора трусами, вимагаючи від Міністерства визнання його учасником АТО або підвищення зарплатні, або забезпечення підрозділу зброєю. Але що це могло бути насправді? Випадковість чи перформанс? А головне – навіщо?

Я розвирнула у spodіваннях побачити цього хлопця, кого подумки почала називати хлопцем без трусів, але помітила лише парочку генералів, що поважно прогулювалися тротуаром.

Припускався дощ, дзвонила сестра і закликала мене рятуватися, бо в неї вже падав град, тому я відволіклася від думок про хлопця, стрибнула в маршрутку та приїхала до станції «Вокзальна». До шістнадцятої години, часу, коли метро зачинають на вхід через ремонтні роботи, якраз встигала стрибнути в підземку.

Біля метро вже зібрався на товп. – Сьогодні закрили о 14.30, – сказала пані в уніформі метрополітену.

Якийсь хлопець вигукував:

– Що за тупість? Графік роботи повинен бути кожний день одинаковий!

Я подивилася на нього і подумала: а раптом це той «хлопець без трусів». Я вже почала собі подумки його називати навіть так: «мій хлопець без трусів». Хоч насправді мені й своїх хлопців з трусами вистачає. Та все ж! Він, мабуть, отакий же стрункий (судячи з розміру нижньої білизни синього кольору) та любитель протестувати. Це той, хто за-



вжди може висловити більше за інших. Поки люди обурюються мовчки, він на повну користується своїми голосовими зв'язками. Більшість стоїть під дашком, а цей би міг отак зняти та жбурнути предмет нижньої білизни просто тут, нам під ноги. Звісно, на знак протесту, а не те, що ви подумали.

– Шо за тупість? Графік роботи повинен бути одинаковий... – повторював він для новоприбулих, усе більше стверджуючи мої підозри.

Дощ трохи вщухав, а кольорові парасольки розчарованих людей переміщалися на вулиці. І я побігла на тролейбусну зупинку.

Під відзвуки грому та вже зовсім мокра – без парасолі – я сіла в «сімку».

– Передавайте гроші за квитки, – вигукувала кондукторка тролейбуса. Мокрі люди, які потрапили сюди через хаотичні ремонтні роботи на станції метро, стояли в інтимній тисняві, від якої можуть і діти народитися. Усі вони подіставали по три гривні.

– Все купили квитки? Точно все купили квитки? – перепитала кондукторка та пішла собі далі.

– Кто хотів, тот купил, – відповіла їй дівчина з короткою стрижкою.

– Правильно, дівочка, говориш, – вигукнула та, віддаляючись.

– Хорошо, что ехат одну остановку, – сказав високий чорнявий хлопець двом дівчатам, коли вже стало відчутно, що з нашого одягу почав випа-

риватися дощ, яким ми покірно дихали, як інгаляцією. Раптом попереду почувся нервовий чоловічий голос:

– Показывайте билеты.

Я би сказала, що той голос був невротичним, але не буду, бо ще образиться. У всіх нас були однаково не закомповані квитки, тож такі й підвели догори.

– Платите штраф! – крикнув він роздратовано на перший до себе ряд пасажирів.

– Не буду, – відповів високий хлопець. – Здесь невозможно добратсья к компостеру.

– Платите штраф! – гримнув він на дівчину, що стояла переді мною.

– Если бы вы попросили закомпостировать билет, а я бы отказалась, тогда я платила бы штраф, – сказала вона та додала, – иногда важно знать законы, – на губах пасажирки з'явився ледь помітний усміх. А, може, це вона і є той «хлопець без трусів», що всюди з'являється, всюди озвучує несправедливість?

– Платите штраф! – продовжував він своїм криком насильство над нами.

Ця дівчина протягнула мені свій квиток і попросила передати ближче до компостера. Я додала до нього свій, та раптом здоровезна тітка, що сиділа зліва від мене, вирвала два квитки просто в мене з руки.

– Куда? – сказала вона голо- сом гангстера з голлівудського фільму.

– Віддайте квитки! – обурилася я.

– Не отдам.

– Ви вкрали мої квитки!

– Мы никого не выпустим, пока не заплатите штрафы, – обізвався контролер.

Вони працювали в парі. Тільки він грав роль зайчика, а роль «вишибали» грала ця грубіянка.

– У меня дома ребенок сам, вы не имеете права! – в когось за мною почалася істерика. – Платите штраф.

– У меня ребенок дома! – повторила жінка надсадним високим голосом.

– Какие штрафы? Не смешите, – спокійно сказала дівчина, яка знає закони.

І тут двері тролейбуса відкрилися та з нього висунули ми всі. На повітря, що пахло озоном та дощовою водою, і в якому вже дзвенів град.

Я почула рінгтон у сумці.

– Алло! – відповіла. – Здається, знайти біля Міноборони трусів – це дуже хороша прикмета, – і почала розповідати цю історію про дівчину без трусів. Ой, тобто хлопця. Зрештою, яка різниця? Адже це все про сміливість щоденного виборювання справедливості.

Червень, 2016 рік





Головний редактор  
газети «Культура і життя»  
**Євген БУКЕТ**



## цікаві зустрічі

### ■ КИЇВ-КРИВИЙ РІГ



Лекція О. СТЕЖЕНСЬКОЇ, Київ, 2000 р.

**– Ви вважаєте, що найбільш насиченим, цікавим та плідним був час Вашої роботи в Кривому Розі. Але перед тим був Київ. Що спонукало до переїзду?**

– У звільнений Київ ми повернулися улітку 1944 року. Отримали кімнату у чотирикімнатній квартирі, було тіснувато, але з сусідами ми жили «однією сім'єю». Показовою може бути подія одного дня, точніше – однієї ночі 1955-го. Мені, вже кандидату наук, Мінздрав запропонував стати директором-засновником Інституту гігієни праці у Кривому Розі, і вже завтра (!) треба було їхати на «оглядини». До ранку сусідоньки з придбаних задешево клаптиків тканин зшили костюм шерстяний, шовкове платтячко, пороховик, і навіть з'явився дамський портфельчик! Я плакала від щастя та безмежної вдячності! А ще плакала, як їхала з Москви у 1938 році, адже я прощалася зі своїм коханим – однокласником Олексієм.

Одна з причин переїзду з Києва та, що на 16-ти метрах за адресою Хрещатик, 5 нас жило 8 душ! Також було розуміння, що криворіжцям надзвичайно важливо мати Інститут гігієни праці, бо ж лихом гірничої справи та металургії є професійні хвороби.



Аспірантка Київського медінституту О. СТЕЖЕНСЬКА, Київ, 1948 р.

У 1955-му я розпочала будівництво та відбір кадрів. Першими були п'ять професорів і доцентів, раніше звільнених з інститутів «за 5-ю графою» (коли почалася «боротьба» зі мною, про це згадали та звинуватили в симпатіях до євреїв).

Як тільки наша установа була повністю сформована і вдалося налагодити наукову роботу, з'явилися охочі її очолити. Нас замучували заїжджі комісії з перевірок, та слава Інституту росла.

Ось один із прикладів важливості нашої праці. На марганцевих родовищах норми виробітку, отримані «зверху», були надто небезпечні для гірників, бо розраховувались на високу, але не впроваджену механізацію. Руду вивозили тачками і бігцем – для виконання норм! Брала на цю роботу сильних, змужнілих в армії хлопців, але й вони не витримували – падали від інфарктів та розриву серця. Моя доповідна у Дніпропетровський обком була сприйнята як така, що протирічить планам «п'ятирічку за 4 роки», а нас назвали «горе-вченими». Але за втручання ВЦРПС були ухвалені обґрунтовані норми виробітку.

**До кімнати спортивною ходю зайшла струнка, усміхнена жінка, в руках книжки.**

**– О. Дюма?**

– Колись не мала на те часу, планував надолужувати.

Сіла за книгу – й окуляри їй не знадобилися.

Дізнавшись, що поважній пані, доктору медичних наук Олені Іванівні Стеженській іде вже 97 рік, що за плечима у неї 50 років тільки наукової праці, я попросила її розповісти про свою унікальну життєву дорогу довжиною майже в століття і чи були в роду довгожителі.

– Народилася я в Одесі у січні 1920-го – під кулями, бо «червоні», «білі» та «зелені» все ще з'ясовували між собою стосунки.

Батько – політ'язень, був звільнений із Сибіру революцією. З мамою познайомився на Одеській цигарковій фабриці. Мені було півроку, як він загинув від кулі. Можливо, тато був би довгожителем, бо в роду у мами таких не було.

До 4-х років я жила в будинку малятка, потім – у новій маминій родині.

**– Що найяскравіше пригадується з раннього дитинства?**

– Одна значуща подія з одеського періоду: мій дядя пригостив мене льодяниками – півниками на паличках. Теплі спогади про життя у козачій станиці Кам'янській. Там хвороба була дітям у радість, бо нас лікував добрий чоловік, який завжди приходив із шоколадкою. У Луганську вразив красою район «Гострої могили» – територія незайманих квітучих луків, різнокольорових тюльпанів, маків, ромашок, ковили.



Один із корпусів Інституту гігієни праці в Кривому Розі, який побудувала О. СТЕЖЕНСЬКА

# Наперекір примхам долі



Олена СТЕЖЕНСЬКА та Владислав БЕЗРУКОВ, академік НАМН України, директор Інституту геронтології, Київ, 2007 р.

Трохи пожили ми, дівчора, і в Нижегородській області, коли батьки були на навчанні у Москві. Саме там добрі люди пояснили мені, що я байстрючка, але не кривдили. У 8 років я пішла до школи. Від села це кілометрів п'ять густим ялиновим лісом. Ходили у всяку погоду, завжди гуртом, за плечима – торба з книжками та їжею, а в руках – смолоскипи для освітлення дороги та відлякування вовків. Від переходів я отримувала неабияке задоволення! Та десятирічку закінчувала вже в Москві.

**– Яка дорога привела Вас до Київського медінституту?**

– У 1937 році у Київ на роботу – у танкове училище – по закінченні військової академії у Москві був направлений мій батько.

У «мореходку» після школи мене не взяли, тож жереб випав на медицину.



О. СТЕЖЕНСЬКА з донькою, Москва, 1942 р.

У 1939-му в родину прийшло велике горе: вбили мого батька. Він був останнім із групи офіцерів, що приїхали до Києва з московської академії. Заарештували всіх, а їхні родини

вивезли в невідомому напрямку. Нашу сім'ю «пожаліли», батька не оголосили ворогом народу.

**– Як Вам запам'ятався початок війни?**

– 21 червня 1941 року ми, студенти Київського медичного, після захисту курсових пішли на Київську гірку – до пам'ятника князю Володимирі. О 4 ранку побачили літаки та почули постріли. Бомбили Київ, але ми подумали, що то салют на честь відкриття нового стадіону. Повернувшись додому, дізналися, що почалася війна.

Ми вирішили евакуюватися. Ешелон, яким їхали, бомбардували. До Пензи прибули за місяць, далі я самотужки добиралася до чоловіка в Москву, бо була вже вагітна.

**– Вашій доні, як і Вам, судилося народитись у дні війни. Розкажіть трохи про свою родину.**

– Так, Галочка народилася у Підмосков'ї восени 1941-го. Одразу пінула родів ми з донею покинули пологовий пункт, а на ранок його вже розбомбили.

У Москві ми жили у домі свекрухи, та довелося від неї піти. Мій чоловік покинув нас заради однокурсниці. Але вже за кілька років я удруге вийшла за нього заміж, народила сина Юрка. Ми прожили добре, виростили дітей, підтримували одне одного, обидва стали докторами наук.

**– Київський інститут геронтології носить ім'я Д. Чеботарьова. Ви були з ним знайомі?**

Так, саме він у 1960 році очолював останню комісію з перевірки моєї діяльності, він же і запропонував мені роботу в Києві – у їхньому Інституті. Я щаслива, що працювала в цьому науковому закладі, кожний науковець якого був унікальним, лояльним, приязним, готовим допомогти. Серед них – і ті, з ким ми ще в молоді літа охоче відвідували концерти неперевершеного Натана Рахліна. Це – Київ!

**– Що тримає людину на світі?**

– Про це геронтологи запитують у довгожителів. Жінки відповідають: турбота та робота, а чоловіки додають – ще й щасливе сімейне життя.



редактор  
Світлана СОКОЛОВА



# арт-проект

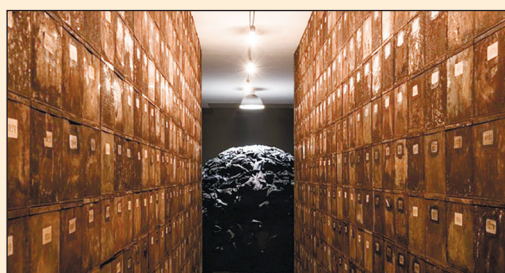
## ■ ЗАГОЙМО РАНИ

До 26 липня у Національному музеї Тараса Шевченка триватиме фотовиставка Йосипа Сивенького «Рани». Американський фотограф українського походження працює над цим фотодокументальним проектом із 2014 року.

Автор показує українських бійців, тяжко поранених під час Революції Гідності та АТО, і має на меті проінформувати українців про завдання їх реінтеграції в нормальне життя.

Проект реалізується завдяки гранту, наданому Програмою академічних обмінів імені Фулбрайта на 2014–2016 роки.

## ■ АБИ ПАМ'ЯТАЛИ



До 8 січня у PinchukArtCentre діятиме міжнародна групова виставка «Втрата. Спомин про Бабин Яр» – за участю Крістіана Болтанські, Берлінде де Бройкере та Дженні Хольцер.

Виставка збігається у часі з ушануванням жертв Бабиного Яру (Київ, Україна). Під час трагедії, що сталася 75 років тому, протягом двох днів німці розстріляли понад 34 тисячі євреїв. Спеціально для експозиції Болтанські створив інсталяцію Le Chemin de Babi Yar («Шлях Бабиного Яру», 2016).

Сотні металевих коробок формують вузький коридор у напрямку купи темного одягу, нагадуючи про вбивства в Бабиному Яру, куди жертви приносили цінні речі та документи (які часто зберігались у невеликих металевих скриньках). Коли вони прибували, документи спалювалися на їхніх очах, оголошуючи загибель.

## ■ «ЯК НЕ ПОСВАРИЛИСЯ В КИЄВІ...»



До 4 вересня виставка під такою назвою проходить у Музеї історії Києва.

Український історик Михайло Грушевський, класик російської літератури Олександр Пушкін, зірка балету паризької «Гранд-Опери» Серж Лифар, письменник-містик Михайло Булгаков, співець єврейського народу Шолом-Алейхем та дисидент-шістдесятники! Що у них може бути спільного? А єднає цих людей Київ!

Місто, де вони жили, вчилися та здобували славу. І їхня приналежність до родини музеїв історії Києва, яка вже поза земним життям «поріднила» наших героїв, – і запросила на спільну прогулянку улюбленим містом, але сучасним та іншим.

Свята Софія, Театр опери, Перша київська гімназія, Університет Святого Володимира, Труханів острів, Андріївський узвіз, Володимирська гірка – улюблені місця митців, а виставка – творчий результат пізнавальної мандрівки головних героїв шести київських музеїв.

# Живопис на благо

Світлана СОКОЛОВА

**У столичному Музеї історії Києва відбувся благодійний аукціон живопису «Літній арт-вернісаж».**

З ахід організували для підтримки інвалідів війни, Збройних сил України, ветеранів АТО та учасників бойових дій. На торгах були представлені картини: колекційні, у стилі соц-арту та роботи сучасних українських художників.

Іх можна було побачити на передакційній виставці. Представили роботи знаних митців, серед яких народні художники України Віктор Корольчук, Олександр Музика, Віктор Шаталін, Матвій Коган-Шац, Михайло Кокін, Петро Басанець, Віктор Єфименко, Валерій Франчук, а також заслужені художники України Андрій Яланський, Віктор Севастьянов, Петро Сулименко та Аркадій Стрелов.



На виставці

Виставка-аукціон проходила за ініціативою Комітету з питань культури, моралі і духовності Громадської ради при Міністерстві оборони України, Комітету з питань культури, моралі, духовності та збереження культурної спадщини Громадської ради при КМДА, Всеукраїнської громадської організації «Спілка християнських письменників України» та Всеукраїнської організації інва-

лідів війни, Збройних Сил та учасників бойових дій.

Вів аукціон представник Комітету культури Громадської ради при Міноборони України, голова Спілки християнських письменників України Костянтин Шаповалов. «Представлені роботи колекційні, музейного рівня, – зауважив він. – На передакційній виставці колекціонери відзначили якісний відбір хороших експонатів. Багато ро-

біт – із колекцій українських збирачів мистецтва, і не лише київських».

Директор Департаменту культури КМДА Діана Попова звернулася з привітанням до учасників та організаторів дійства, а перший заступник генерального директора Музею історії Києва Тетяна Костенко побажала аукціоні успіху в досягненні благородної мети.

Пролунала на заході музика у виконанні лауреатів всеукраїнських та міжнародних конкурсів: Наталії Коляди (скрипка), Костянтина Повода (віолончель), Дмитра Півненка (фортепіано), а також композитора, автора пісень Олега Кирилкова.

На аукціон завітали відомі особистості, депутати ВР України, а також митці, серед яких лауреат Шевченківської премії, народний художник України Валерій Франчук.

Колекціонери та любителі живопису змогли придбати колекційні роботи та внести свою частку на підтримку благодійності.

# Заради спасіння – сорок картин

**Приблизно таку кількість полотен віддав Валерій Франчук на благодійність задля підтримки захисників Вітчизни.**

Власне, продаж розпочався саме з його невеличкої картини із зображенням квітів. Цікаво, що до того ведучий запропонував присутнім три лоти – і не знайшов відгуку: скоріш за все, люди чекали на великі роботи в подальшому.

У зв'язку із цим, Костянтин Шаповалов представив ма-



Костянтин ШАПОВАЛОВ представляє лот



Валерій ФРАНЧУК

ленький за розміром натюрморт Франчука із початковою ціною в одну гривню. І процес пішов миттєво! Голосували і бійці, і цивільні. Ставка переважила за чотириста вісімдесят, виросла до п'ятисот гривень...

Для народного художника України цей благодійний аукціон на підтримку бійців АТО – одинадцятий. Він не може відмовити організаторам, каже: «Бог дасть, іще намалою. Я вже близько сорока полотен передав на благодійність, на підтримку наших воїнів. І картинами передано, і продано.

І цього разу подав роботи на аукціон, бо знайомий із цими бійцями, вони не раз до мене приїздили, та й у нас по сусідству збирають допомогу. Дружина вже всю консервацію повідала, ну, а я картину можу дати. Врешті-решт, може, та копійка комусь врятує життя».

Знаний митець думає про долю країни, незважаючи на те, що й у малярів зараз, за його спостереженнями, не таке вже й легке життя («Ніхто не знає, як живе той художник. Держава від них давно відреклася. Отож удача приходить від випадку до випадку: якщо, наприклад, хтось цілеспрямовано мене шукає як автора...

За два роки небайдужі багато повідали – і матеріально, і духовно. Люди біднішають, а як бідні люди, то й бідний художник»).

Але наскільки благородні, багаті й красиві духовно українські митці, ми переконалися на аукціоні.

Фото авторки та надані організаторами



# україна і світ

## ■ ШЛЯХ МИТЦЯ

Віктор Сидоренко — один із яскравих представників сучасного українського мистецтва. Шлях митця від реалізму до неоавангардизму — данина свободі творчості нового покоління, яке виростало і працювало в умовах тоталітарного режиму. Час, Пам'ять, Історія — наскрізні ідеї проєктів, що екстраполюють поліваріантність, різні прочитання в мову візуальних образів і конструкцій.

До сфери творчих інтересів художника входять специфічні реалії нашого часу — проблеми пам'яті, спадщина посттоталітарних рудиментів, питання ідентифікації особистості в світі, що ускладнюється, перспективи людини в новій глобалізаційній моделі життєустрою. Дослідницька спрямованість творчості стосується й минулого, але з підкреслено деїдеологізованим ставленням до культурної спадщини, з використанням можливостей нових медіа.



Ольга ІВАНОВА та Віктор СИДОРЕНКО

В. Сидоренко гідно представляє Україну на міжнародній мистецькій арені: у 2003 році на Венеційській бієнале представив власний проєкт «Жорна часу»; був співавтором українського проєкту «Поема про внутрішнє море» на Венеційській бієнале 2007 року; комісаром Національного павільйону на Венеційській бієнале 2013 і 2014 років.

Академік-засновник Академії мистецтв України (1996). Із 1997 — віце-президент НАМ України, із 2001 — директор-засновник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України.

## ■ НА ЧАСІ — КОПРОДУКЦІЯ

«Експозицію робіт В. Сидоренка відкрито за сприяння Посольства України в США у Вашингтоні» (сайт диппредставництва).

Посол України у США Валерій Чалий наголосив на важливості культурної дипломатії для підвищення обізнаності про Україну широкого загалу в іноземних державах. Конгресвумен Джейн Харман, президент та директор Центру Вудро Вільсона, відзначила: американська сторона з ентузіазмом сприйняла ідею втілення проєкту на підтримку України.

Проєкт ініційовано Інститутом проблем сучасного мистецтва НАМ України — за підтримки МЗС України, Посольства України в США, Інституту Кеннана при Центрі Вудро Вільсона, Інституту стратегічних досліджень «Нова Україна». Куратори проєктів, відомих в Україні, США, Італії, Франції, Нідерландах, — Н. Мусяєнко та Н. Шпитковська.

У Вільсон-Центрі відбулася подійна дискусія за участю В. Сидоренка, голови Комітету Верховної Ради України у закордонних справах Г. Гопко, директора Київського офісу Інституту Кеннана К. Смаглій, радника Посольства України в США О. Іванової.

Як повідомила Н. Мусяєнко, Ольга Іванова підтвердила намір Посольства доносити новий імідж України до молодого покоління США, згадавши проєкт «Мистецтво Майдану» — позитивний досвід роботи диппредставництва (автор ідеї, куратор — Н. Мусяєнко, інфопартнер — «Культура і життя»). «Найуспішніші в культурдипломатії проєкти — копродукційні», — резюмує пані Мусяєнко.

# «Пам'ять безсвідомого» у Вашингтоні

**Проєкт Віктора Сидоренка демонструється в Центрі імені Вудро Вільсона до кінця жовтня.**

**А**втор розповів про реалізацію ідеї. — **Який зміст Ви вкладаєте у назву виставки?**

— Експозиція не даремно має назву «Пам'ять безсвідомого». Вона поєднує три художні проєкти, що були реалізовані упродовж останніх більш ніж двадцяти років і репрезентовані на міжнародних виставках та в Україні: «Жорна часу», «Аутентифікація» та «Деперсоналізація». Центральна тема, яка концентрує навколо себе художній образ, — це постає перехідної людини, котра перебуває у русі зміни свідомості.

Проєкт орієнтується на метафоричне висвітлення історії та спротив тоталітаризму людини, котра продовжує розвиватися в нових суспільних і політичних умовах. Він показує якщо не можливість миттєвого здобуття свободи, то хоча би шлях до неї. Йдеться про спільність долі у цілому покоління. А спідне — це метафора єдності часів, їхньої спадкоємності у зрушеннях свідомості пострадянської людини.

— **Чим може експозиція бути цікавою для американців?**

— На відкритті виставки я розповів присутнім про її концепцію. Зокрема, повідомив про таке. Навколо пострадянської людини, яку «вкинута» у різні часи, де спадок більшовизму і сучасні тенденції сусідять, складається ситуація, котру можна уподібнити до відомої за книгою американської письменниці Айн Ренд «Атлант розправив плечі» (1957): вільний ринок поступається місцем плановій економіці, країна занурюється в хаос і темряву — і треба щось робити.



Скульптури Віктора СИДОРЕНКА



Наталія МУСІЄНКО, Катерина СМАГЛІЙ, Віктор СИДОРЕНКО, Ганна ГОПКО, Наталія ШПИТКОВСЬКА, Остап ЄДНАК

Наша пострадянська людина — це американський Джон Голт із роману Айн Ренд. Він відмовляється визнавати суспільні інтереси вищими за

на шкоду особистій вигоді. І мій перехідний персонаж уособлює індивідуалізм — у найширшому розумінні.

— **А який задум криється в оголенні моделей?**

— Вони у нижній білизні, уніформі ХХ століття, що була немов останньою межею перед повним оголенням. Далі — лише приниження, до якого



Наталія ШПИТКОВСЬКА, Віктор СИДОРЕНКО та Наталія МУСІЄНКО

особистісні і починає переконувати інших (музикантів, винахідників, банкірів, промисловців) припинити власну діяльність, аби не підтримувати систему, спрямовану на досягнення соціальних інтересів,

вдавалася система, адже примусове оголення людини є формою останньої наруги над нею. І страх перед цим вона несла як неминучу соціальну ситуацію.

Моделі у кальсонах — це болісне прощання з минулим і намагання знайти майбутнє.

Хоча я і розглядаю проєкт у цьому плані, мої твори розповідають насамперед про мене самого, про те, що мене турбує, бентежить. Утім, поступово він почав «обростати» більш широкими змістами, як наприклад, у проєкті «Жорна часу», де до мого особистого досвіду додалися образи початку ХХ століття, пізніших війн, катастроф. Невипадково глядачі прочитували його багатозначно: від Другої світової війни до трагедії Чорнобиля.

Але для мене йшлося про інше: про жорстокість та невідворотність часу та вплетеність у нього людської долі.

— **Який основний меседж Ви хочете донести до відвідувача виставки?**

— Для України, котра знову переживає період соціального й політичного зламу, тема є актуальною особливо. Але вона актуальна й для всіх!

Тепер мені хотілося б «відірвати» свого персонажа від суто радянських конотацій. Для мене сьогодні напіводягнені фігури в умовному просторі — люди взагалі, «люди в часі».

Я змінюю зовнішні риси дійових осіб, тепер пишу їх не тільки із себе, а й з молодих людей нових поколінь, яким потрібно шукати себе.

Пробую за допомогою художньої форми і сам пережити минуле, і посприяти в цьому іншим у пострадянських країнах. А подолання минулого за допомогою мистецтва — це вже концепція виходу з колоніального світогляду.

Головне тут, як у будь-якій справі, — початок. Як зазначав Вудро Вільсон, значущість людини визначається не мірою її впевненості в собі, а числом людей, які в неї повірили.

І наостанок: проблема особистості на рівні мистецтва рідко була в центрі уваги за доби тоталітаризму. Розглядалася одиниця народонаселення. Тепер це почасти не так, і мистецтво поступово стає «високою модою» культурної дипломатії, й отримує в різних країнах більше уваги, ніж політичний галас.

Спілкувалася Світлана СОКОЛОВА  
Фото В. СИДОРЕНКА, Н. МУСІЄНКО,  
О. ІВАНОВОЇ та з архіву  
Інституту Кеннана



Експонат проєкту



редактор  
**Леся САМІЙЛЕНКО**


# Музика

## ■ ДИСКОТЕРЦІЯ. 18-24 ЛИПНЯ

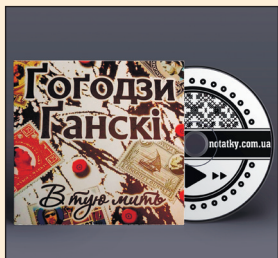

**ISELECT (2008) /**  
**ДЕВІД БОУІ**  
 Оцінка «КіЖ»: ★★★★★

Есенція: його вибір. Свого часу відомий рокер запевнив журналіста: збірку своїх найліпших пісень підготує, наприкінці кар'єри, й складатиметься вона максимум із десятих пунктів. Позиція суголосна Девідовій: у того безліч компіляцій, але тільки після 60-річчя він презентував публіці власноруч упорядковану. А там – 12 треків: дев'ять із 1970-х, три – з 1980-х; хіти не всі; є ремікс. Іще є Іскра Божа.


**BLACKSUMMERS' NIGHT /**  
**МАКСВЕЛЛ**  
 Оцінка «КіЖ»: ★★★★★

Есенція: вслухаючись у серце.

Топовий неосоул-композитор і неосоул-співак знову дуже потішив, записавши матеріал, сповнений духопідйомної теплоти. Всі пісні про любов, любов і ще раз – любов. Усе сфокусовано через призму краси, шляхетності та вишуканості. Словом, лірична «плита» №1 цього року.


**В ТЮЮ МИТЬ /**  
**ГОГОДЗИ ГАНСКИ**  
 Оцінка «КіЖ»: ★★

Есенція: нездале танго.

Даю прогноз: незабаром квінтет із Івано-Франківська назвуть найоригінальшим в Україні (мо', вже назвали?). А все через жанр – шапіто-регтайм, сливе, щось таке, що навіть на Заході мало хто грає. То, значить, майбуття в колективу велике? В цьому місці мушу вставити особисту ремінісценцію...

1999 рік, одна зі столичних газет знайомить широку публіку з карпатською бандою під назвою «Перкалаба». Пам'ятаю, в публікації не йшлося, власне, про творчий «контент», зате було чимало понтів і закидів, мовляв, «перед нами відчинені двері по цілому світу, нас усі просять приїхати, в Києві виступати-мемо нескорю». Минуло півтора десятиліття, відтак з'ясувалося, що двері перед ними майже всюди зачинені, бо запропонований Андрієм Федотовим та Ко «продукт» – шабашний ска-панк із гуцульськими нотками – малоцікавий навіть «свідомим українцям». Кінець ремінісценції... Від старту 2014-го той же Федот заснував новий гурт, але, вважаю, й у нього небагато перспектив: нестерпно хрипкий вокал, несамовито дратівливий кларнет у ролі основного інструменту, тупі вірші, розірваний темп, який призводить до болю у скронях... Ні, ні, ні – я сходжу на наступній зупинці.

Система оцінювання і примітка: ★★★★★ – рязоче, ★★★★★1/2 – чудово, ★★★★★ – сильно, ★★★★★1/2 – пристойно, ★★★★★ – непереконливо, ★★★★★1/2 – посередньо, ★★★★★ – слабо, ★★★★★1/2 – погано, ★ – жахливо; перед похилою ризкою – назва релізу, за нею – виконавець.

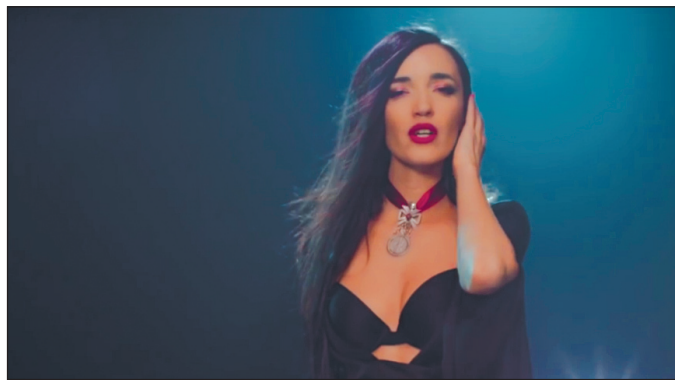
Володимир БАНЯС

# ЕЙРА – коханка Альфа із Ріо-де-Жанейра?

**Це перше, що спало на думку, коли в стрічці новин мого «мармизника»\* друзі запросили вподобати цю неймовірну роботу молодій, але добре зарекомендованій попередніми кліпами співачки Ейри.**

І нове відео «Альфакоханка»\*\* змусило мене забути про все на світі та поринувати у звабливий світ жіночих чарів. Виспів пісні повільно обволік мене своєю милою чарівністю, яка нерозривно пов'язана з нашим найулюбленишим правічним святом кохання – Купайла, як така собі українська «одсіч» комерційному «Валентину». Саме під Купайла й було подано на широкий загал цей спокусливий «кліпець».

Ейра вже не раз озвучувала свої «меседжі». Її «хлопчина любить очима, та обирає дівчина» в моєму перекладі з сухілі викликало бурю невдоволення в чоловічому середовищі. Нове її послання світові просте і водночас має своє підзначення: на протизвагу «теорії α-самиць», котру одкинув її ж творець Де-



Ейра

тя присутності, що ще більше затагує у свій вир та посилює приємні враження, і на внутрішньо вибуховому піднесенні (на повторі слів «Тебе») ця мантра вносить у вирій, де ти розумієш, що зіткнувся зі справжнім шедевром. (Запевняю в цьому, бо я вже разів десять слухав і не набридає – ба! навіть навпаки – лізе ще до вух, як дурман до дурманомана, звісно ж, у гарному розумінні). Певно, що Вона відає про утаємничені знання – нЕЙРолінгвістичне програмування.

Зображувальний ряд не є просто «тильником» для співачки, він глибинний, зі свої-



Ірина ЗАЙЦЕВА

справи кліпу\*\*\*. Без оголених ЕЙРогенних ділянок тіла це видається не менш ЕЙРотично.

Дуже приємне враження (певно, що багатьох це здивує) справили неймовірно вбрання красунь од вітчизняних брендів, що випустили низку суконь в українському стилі. Це милує око і підтверджує думку відомої акторки та співачки й доньки ще більш відомого рок-співака Оззі Осборна – Келлі: «Люди думають, що

децьких пристроях», але сподіваюся, що слухати і дивитись кліп буде вже нарешті не сама!

Зі своєю роботою постановника (як із «інчими амплуями») вона чудово впоралась, і я впевнений у тому, що ця робота займе своє достойне місце на ПОП-говерлі нашої індустрії розваг. А ми з Вами – вже у сподіванні нових робіт співачки Ейри, й маю надію, що вона нас іще не раз потішить новими піснями.

Щиро Ваш – Понт і Лімон Куліш



Роксолана УГОРЧУК

від Л. Мех, вона висунула свою видозміну – «α-коханка», яку пояснює просто та зрозумілою мовою: «Альфакоханка – це жінка, яка використовує свою головну силу, а саме – свою слабкість, і вміє насолоджуватися життям; а не «мегапотужна» пані, що і «коня на скаку зупинить...»

«Альфакоханка» – перебуває на частоті хвиль «альфа», тобто розслаблена, жіночна, плавна і, звісно, в насолоді.

Уповільнена зйомка під спокійний хід виспіву додає одчут-

ми знаками та таємницями. Жінки ж – найбільша таємниця, і в кліпі їх достатньо, щоби втямити, що Ейра добряче попрацювала над установленням свого особистого дружнього середовища (Friend networking). І дружба робить справжні дива! Кількість красунь на квадратний міліметр – зашкалює, а серед них – відомі особи, навіть «Віце-пані Всесвіт 2015» Ірина Зайцева теж забажала взяти участь у цьому знаковому (не зважаючи цього гучного слівця) для української видовищної



Прикраси

**Післяслово:** окрема подяка «орандж-жувальнику» за тонку обробку звуку.

\*Фейсбук.

\*\*Для довідки: в астрології та похідній од неї астрономії «Альфа» – це найбільш яскрава зірка в сузір'ї.

\*\*\*Повний перелік красунь, склад «знімальної зграї» та всіх тих, хто допомагав і долучився до цієї роботи, Ви знайдете на ФБ-сторінці співачки чи в розширеній видозміні викладу на нашій сторінці в мережі – cultua.media.



редактор  
Тетяна ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ


# Музика

## МУЗИКА – №3!



Черговий номер журналу «Музика» (№ 3) розпочинаємо матеріалом Андрія Тулянцева про прем'єру «Травіата» Дж. Верді на сцені Дніпровського академічного театру опери та балету; а також роздумами Ірини Сікорської й Ірини Шестеренко про прем'єру опери «Ріголетто» Дж. Верді, постановку якої здійснено на сцені Оперної студії Національної музичної академії імені П. Чайковського, за сприяння Посольства Італії в Україні.

«У світі граційних па» – стаття Галини Дуб про Міжнародний хореографічний фестиваль «КМАТОБ-фест», котрий засновано 2014 року і який представив глядачеві чотири прем'єрні постановки, що вразили новаторською пластикою та елегантною балетмейстерською стилістикою.

VIII Міжнародну пасхальну асамблею висвітлює музикознавець Олеся Прилепа в матеріалі «Духовність єднає країну». Доктор мистецтвознавства Богдан Сютя зосереджується на проведенні Міжнародного фестивалю «Музичні прем'єри сезону», котрий понад чверть століття проходить у столиці України під орудою Київської організації НСКУ. А про фестиваль, приурочений до 150-літнього ювілею ексцентричного й неординарного французького композитора Еріка Саті, розповідає Ольга Пастушенко. Неабиякою подією для киян став і фестиваль «Італійське музичне бароко в Києві», що відбувся 17–26 травня у Великому залі НМАУ імені П. Чайковського (стаття Альбіни Бутук).



Академічний камерний хор імені Д. Бортнянського

«...У ніч із суботи на неділю Джамала перемогла у конкурсі "Євробачення". Вся країна, здавалось, не спала», – так розпочинається вражаючий матеріал Андрія Куркова про неймовірну перемогу нашої, уже відомої у світі, співачки (рубрика «Естрада»). А про легендарну оперну примадонну, Герою України, народну артистку України, лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка Євгенію Мірошніченко, якій цьогоріч виповнилося б 85 (рубрика «Незабутні»), розповідають Тетяна Швачко («Український соловейко») та Володимир Корнійчук («Голос – це від Бога: він або є, або його немає»).

У «Книжковій полиці» на Вас чекає, шановні читачі, інформація про вихід у світ Польської музичної енциклопедії (Володимир Грабовський), хоровий посібник Галини Горбатенко (автор Ольга Кушнірук) та енциклопедичний довідник Івана Лисенка (матеріал Лариси Безсмертної).

Володимир КОРНІЙЧУК, головний редактор журналу «Музика»

## «Сцена – це місце, де служать талантом»

**Маркіян Свято – український баритон, лауреат Літературно-мистецької премії імені Дмитра Луценка «Осіньне золото», переможець багатьох міжнародних та республіканських конкурсів, дипломант фестивалю «Шлягер року 2015».**

**А** ще він дуже імпозантний, шляхетний чоловік і цікавий співрозмовник.

**– Для Маркіяна Святого сцена – це завжди свято?**

– У першу чергу, це щоденна праця над іміджем, новим репертуаром тощо. Але, коли ставиш цілі і досягаєш певного результату, то, звичайно ж, на душі тоді світло і святково. Головне, що сцена – те місце, де мені довірено служити талантом. Люблю бути серед людей, працювати для людей.

**– Ваш шлях у мистецтво звідки бере початок?**

– Мабуть, що з дитинства. Мої батьки зустрілися в Києві, будучи студентами Київського університету Шевченка. Оскільки не мали власного житла, мама поїхала на свою батьківщину до Львова. Там я і народився. Разом із мамою, дідусем і бабусею перші три роки мешкав у Львові. Потім знову повернувся до столиці. Тому Львів і Київ – два міста, які я чи не найбільше люблю. А ще село на Хмельниччині, звідки родом батько.

Тато моєї матері, а мій дідусь, грав на скрипці. Тож зовсім не випадково і я до музичної школи прийшов малим хлопчиськом, аби опанувати саме цей чудовий інструмент. Навчався у звичайній загальноосвіт-



Маркіян СВЯТО

ній школі, у 80–90-х роках там був гурток «Театр слова», де з друзями ми виконували стрілецькі, повстанські пісні. Десь на одному з концертів познайомився з відомим музикознавцем, диригентом, композитором Леопольдом Ященком, і він мене, ще школяра, запросив до хору «Гомін», який сам же і заснував. У тому хорі співала народна артистка України Ніна Байко. Вона виклала вокал у Національному університеті культури і мистецтв і, звісна річ, порадила й мені туди вступати. В цьому вузі я отримав диригентську освіту, а потім було навчання у Київській консерваторії – на вокальному факультеті.

**– І після цього почали виступати?**

– Так, звичайно, це були й академічні концерти, і різні поетичні вечори, де ми, студенти Консерваторії, насправді маємо, так можна сказати, навіть обов'язок виступати, щоб була практика, досвід.



Під час концерту

У Національній музичній академії імені П. Чайковського навчався в класі Любові Крижановської. Брав уроки у професорки Р. Хірнер-Ліль (Вища музична школа в Мюнхені, Німеччина). Я взагалі довго шукав себе. Поїздив на прослуховування за кордон. А потім якоїсь миті зрозумів, що кожен із нас чомусь із волі Неба народжується на своїй рідній землі, що саме тут маємо служити нашими талантами, а не бути заробітчанами десь на чужині.

Сьогодні я щасливий від того, що зробив саме такий вибір.

**– Ви – соліст Оперної студії при Академії імені П. Чайковського. Як після естрадної пісні виходити на сцену в образі оперного співака?**

– Безперечно, є своя специфіка у виконанні оперної партії, романсу чи естрадної пісні. Але це деталі технічні, пов'язані з диханням, більшою чи меншою динамікою самого процесу співу. Найголовніше – що відбувається в душі. Чи є що мені сказати слухачам, чи, можливо, я тільки милуюся собою, своїм голосом...

Театральну сцену насправді дуже люблю. До того ж мені пощастило виконати головні партії в таких операх, як «Наталка Полтавка» М. Лисенка (Микола), «Весілля Фігаро» В. Моцарта (Граф, Фігаро), «Паяци» Р. Леонкавалло (Сільвіо), «Любовний напій» Г. Доніцетті (Белькоре), «Травіатта» Дж. Верді (Жермон), «Вексель на шлюб» Дж. Россіні (Міль), «Телефон» Дж. Менотті (Бен)

та низку другорядних партій. Маю в концертному репертуарі понад 100 творів світової та української вокальної музики.

**– У статті про Вас у Вікіпедії прочитала, що маєте багато премій, нагород за участь у різноманітних мистецьких конкурсах. Яка з них найдорожча?**

– Я би сказав інакше – найпам'ятніша. Чомусь перше, що пригадалося, – це участь ще в 2000-му у Міжнародному конкурсі Віденської камерної опери (Австрія). Також у 2003 році став дипломантом 33-го Міжнародного конкурсу Jeunesses Musicales у місті Белграді (Сербія). Виступав на сцені оперного театру в Белграді у супроводі живого оркестру. Таке не забути. Дорога і цінна для мене премія імені Дмитра Луценка «Осіньне золото». Знаєте, часом для артиста навіть слово чи відгук про його творчість – як нагорода. Особливо, коли відчуваєш, що промовлено все це людиною від душі.

**– Щодо викладацької роботи. Важко сьогодні вчити майбутніх співаків, музикантів?**

– Уже багато років працюю викладачем вокалу у Стрітівському коледжі кобзарського мистецтва. Важко не вчити, важко спостерігати за тим, як часом молоді люди не хочуть навчатися. Артист має бути освіченим не тільки у творчості, а й усебічно. Якщо ти вже йдеш у цю професію, то маєш щось зі сцени сказати, а не просто виконати завчений твір. Якщо все тільки для того, щоб заробити гроші, то, на мою думку, – це дуже примітивно. Та переважно – це учні, які, впевнений, зроблять у майбутньому багато для духовного зростання нашої країни.

**– Вірите в майбутнє держави України?**

– Так не можна – не вірити! У вірі – сила. У вірі в Бога, який створив цей чудовий світ, вірі в себе, а держава ж складається з кожного з нас. Тобто все залежить від того, що ми вже сьогодні для неї зробимо, аби в майбутньому наша країна стала такою, якою б ми хотіли її бачити.

 Розмовляла  
Тетяна Череп-ПЕРОГАНИЧ



Головний редактор  
газети «Культура і життя»  
**Євген БУКЕТ**



# краєзнавство

## ■ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ

12 липня на Байковому цвинтарі відбулося покладання квітів на могилу Петра Тронька, який очолював Національну спілку краєзнавців України у 1990–2011 роках.

У заході взяли участь: голова НСКУ Олександр Реєнт, перший заступник голови Руслана Маньковська, відповідальний секретар Володимир Дмитрук, голови Київських міської та обласної організацій НСКУ Олександр Гончаров і Григорій Савченко, головний редактор газети «Культура і життя» Євген Букет, громадський діяч Роланд Франко, заступник директора Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді Дмитро Омельченко, заступник головного редактора журналу «Краєзнавство» Олег Бажан, завідувачка відділу історичної регіоналістики Інституту історії України НАН України Ярослава Верменич, представники Фондації Петра Тронька, Всеукраїнського фонду імені О. Гончара, Українського товариства охорони пам'яток, краєзнавці, науковці, громадські діячі та інші.

## ■ НАГОРОДЖЕННЯ ЛАУРЕАТІВ



Премію вручає Олександр РЕЄНТ

Цього ж дня у залі засідань Національної спілки краєзнавців України відбулося урочисте вручення краєзнавчої премії імені академіка НАН України, Героя України П. Тронька.

Лауреатами стали:

– у номінації «За висвітлення науково-краєзнавчої та громадської діяльності академіка Петра Тронька» – Фрідріх Согаєн – заслужений діяч мистецтв України, народний художник України, Росії та Вірменії;

– у номінації «За науково-організаційну та просвітницьку діяльність у краєзнавстві» – В'ячеслав Кушнір – голова правління Одеської обласної організації НСКУ, декан історичного факультету Одеського національного університету імені І. Мечникова;

Олександр Коваленко – голова правління Чернігівської обласної організації НСКУ, директор Інституту історії, етнології та правознавства імені О. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Шевченка;

– у номінації «За внесок у музейну та пам'яткоохоронну справу» – Анатолій Чабан – професор кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

– у номінації «За видання краєзнавчої літератури» – Сергій Вакулишин – киевознавець, завідувач Зразкового музею історії Святошинського району м. Києва; Ігор Ветров – заступник декана факультету історичної освіти НПУ імені М. Драгоманова.

Володимир МИЛЬКО  
Фото Романа РАТУШНОГО

# За правом першого музею

**Рівно рік радо вітає гостей Музей Фондації Петра Тронька у селі Веприк на Чернігівщині.**

**В** Україні це не лише перший музей, присвячений пам'яті видатного державного та громадського діяча, Героя України, академіка П. Тронька, але й своєрідна платформа-лабораторія історико-краєзнавчого та культурно-освітнього спрямування.

У тісній співпраці з місцевою інтелігенцією, краєзнавцями Чернігівщини, районними відділом освіти й управлінням культури Бобровиччини ще торік музей ініціював низку проєктів, спрямованих на увічнення й продовження патріотичних справ великого українця. Найперше цьому прислужилася виставкова діяльність музею.

Відомо, що 1947 року Петро Тимофійович, навчаючись в Академії суспільних наук у Москві, захоплений лекціями уродженки Ніжина, головного вченого-декабристознавця Радянського Союзу Мілиці Нечкіної, хотів і свою кандидатську дисертацію писати на тему «Декабристи в Україні». Перший секретар ЦК ВЛКСМ Микола Михайлов відмовив молодого науковця і перспективного партійного діяча, але



Музей Фондації Петра Тронька у селі Веприк на Чернігівщині

майбутній академік на все життя зберіг своє зацікавлення цією тематикою.

Власне, й перший приїзд Петра Тронька у села Вороньки та Веприк 1980 року був пов'язаний із відвіданням Музею декабристів та місця поховання славетних Сергія та Марії Волконських.

На своїй першій тематичній виставці «Родина декабриста Сергія Волконського в історії та культурі Чернігівського краю» музей представив унікальну збірку артефактів другої половини XIX століття (Італія, Франція та Ефі-



Вадим НАГОРНИЙ передає родинні експонати у фонди музею

опія) відомого краєзнавця із Прилук Анатолія Сакуна-Щурівського.

У Шевченківські дні пройшов вернісаж камерної виставки «Мій Шевченко», присвяченої відомій акторці, журналістці й продюсеру Олені Чекан, авторці одного з найкращих інтерв'ю з академіком П. Троньком («Український тиждень»), та Шевченкіані родини Троньків, яку як куратор виставки я позаторік представляв у Благодійному фонді «Україна» Леоніда Кучми в Києві.

На 101 річницю з дня народження Петра Тронька у веприцькому Музеї було навдиковижу багатолюдно, за рік активної діяльності закладу постала дружна спільнота місцевої та столичної інтелігенції, що популяризує ім'я видатного вченого та його справи.

Охочі завжди можуть долучитися до музейних заходів через Фейсбук-сторінки: «Музей Фондації Петра Тронька», «Фундація Петра Тронька», Hero of Ukraine Petro Tronko Foundation.

Валентин КОНДРАТЮК,  
директор Фондації Петра Тронька

Світлини: УКРІНФОРМ

## Нова експозиція



**13 липня в Національному музеї народної архітектури та побуту України на території «Українського села 60–70-х років XX століття» відбулося урочисте відкриття експозиції, присвяченої академікові Петру Троньку (1915–2011), – у невеликому затишному будинку садиби села Резуненкове Харківської області, який уже називають Будинком-музеєм П. Тронька.**

Подію приурочено до 101 річниці з дня народження цього видатного вченого, громадського та державного діяча, Ге-

роя України, академіка. Екскурсію для перших відвідувачів провела Інна Кустина, старший науковий співробітник відділу народного мистецтва і фольклору.

Нова експозиція розміщена у кількох кімнатах будинку, відібрана з документів та особистих речей, наданих Ларисою Тронько, донькою вченого, та Валентиною Іршенко (Всеукраїнський фонд відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олеся Гончара).

У заході взяли участь представники Національної спілки краєзнавців України, Інституту історії України НАН України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Фондації Петра Тронька, Державного архіву Київської області, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, краєзнавці, студенти, учнівська молодь.

Присутні мали змогу не лише почути про життєвий шлях, формування світогляду та діяльність П. Тронька, а й озна-



Лариса ТРОНЬКО біля рушника з портретом її батька

йомитися із предметами побуту, які його оточували вдома та були частиною повсякденної роботи в його кабінеті.

Володимир МИЛЬКО  
Фото Дмитра ІВАШКОВА



# інформуємо

## ■ ДЕКОМУНІЗАЦІЮ МІСТ І СІЛ НАРЕШТІ ЗАВЕРШЕНО

14 липня Верховна Рада України ухвалила низку постанов, якими завершила процес декомунізації населених пунктів України. Серед декомунізованих – обласний центр – Кіровоград, що тепер, згідно з Постановою № 1468–VIII, називається Кропивницький.

Марко Кропивницький – український письменник, драматург, театральний актор. З його іменем пов'язане створення українського професійного театру й наступний етап розвитку реалістичної драматургії. Перша вистава «Товариства українських артистів під орудою М. Л. Кропивницького» відбулася 27 жовтня 1882 року саме в місті, яке відтепер носить ім'я видатного діяча української культури.

Також відповідно до пункту 29 частини першої статті 85 Конституції України, пункту 8 статті 7 Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», враховуючи пропозиції органів місцевого самоврядування та рекомендації Українського інституту національної пам'яті, Верховна Рада України постановила перейменувати:



- селище Комсомольське Миколаївського району Миколаївської області на селище Благодарівка;
- селище Красне Знамя Снігурівського району Миколаївської області на селище Любомирівка;
- селище міського типу Комінтернівське Комінтернівського району Одеської області на селище міського типу Доброслав;

Комінтернівський район Одеської області на Лиманський район;

- село Жовтневе Близнюківського району Харківської області на село Верхове;

- селище Красний Пахар Вуглегірської міської ради Бахмутського району на селище Ступакове;

- село Комінтернове Волноваського району на село Пікузи;

- село Красна Зоря Малоіванівської сільської ради Перевальського району на село Черногорівка;

- село Жовтневе Хустського району Закарпатської області на село Забереж;

- село Червонознам'янка Іванівського району Одеської області на село Знамянка;

- село Петрівка Борзнянського району Чернігівської області на село Махнівка.

Окрім того, Верховна Рада України виправила друкарську помилку в одній із попередніх постанов. Селище міського типу Слов'яносербського району Луганської області, що раніше мало назву Фрунзе, відтепер називається Сентянівка.

Загалом, в Україні змінили назви 1013 міст, селищ міського типу і сіл. На черзі – дві області – Дніпропетровська і Кіровоградська. Але для їхньої декомунізації потрібно вносити зміни до Конституції.

Євген БУКЕТ

## ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору керівника Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького

15 липня 2016 року

Міністерство культури України відповідно до Закону України «Про культуру» оголошує конкурс на посаду генерального директора Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького (далі – Галерея) (вул. Стефаніка, 3, м. Львів, 79000)

### 1. Строк приймання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з **15 липня 2016 року по 13 серпня 2016 року**.

### 2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – Орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з **15 липня 2016 року**.

### 3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесіди з кандидатами та презентації запропонованих проектів програм розвитку Галереї на один і п'ять років.

### До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;

- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

- є близькими особами або членом сім'ї керівників Органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

- копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;
- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: (044) 280-63-22, електронна адреса: [museum.department@gmail.com](mailto:museum.department@gmail.com) з позначкою «документи на конкурс "Галерея"».

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

### 4. Строки проведення конкурсу

Конкурсний добір починається **15 липня 2016 року** та закінчується не пізніше **15 вересня 2016 року**.

### 5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;

- досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;

- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

З інформацією, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Галереї, фінансову звітність за попередній бюджетний період Музею можливо ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «вакансії»).

## ОГОЛОШЕННЯ про проведення конкурсного добору керівника Державного підприємства «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки»

18.07.2016

Міністерство культури України, відповідно до Законів України «Про культуру», «Про театри та театральну справу» оголошує конкурс на посаду генерального директора – художнього керівника Державного підприємства «Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки» (далі – Підприємство) (01001, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 5)

### 1. Строк приймання документів на участь у конкурсі

Документи на участь у конкурсі приймаються з 18.07 по 16.08.2016 року.

### 2. Початок формування конкурсної комісії

Міністерство культури України (далі – орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 19.07.2016 року.

### 3. Умови проведення конкурсу

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час проведення співбесі-

ди з кандидатами, під час якої публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Підприємства на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

- визнані в установленому порядку недієздатними або їх дієздатність обмежена;

- мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

- є близькими особами або членом сім'ї керівників органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

- заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

- автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (у тому числі на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, контактний телефон: (044) 235-73-36, Логінова Вікторія Михайлівна, електронна адреса: [loginova@mincult.gov.ua](mailto:loginova@mincult.gov.ua).

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

- два рекомендаційні листи довільної форми;
- мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, контактний телефон: (044) 235-73-36, Логінова Вікторія Михайлівна, електронна адреса: [loginova@mincult.gov.ua](mailto:loginova@mincult.gov.ua).

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Публічні презентації проектів програм розвитку Підприємства на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

Проект програми плану розвитку закладу культури на один рік має містити:

- пропозиції щодо виконання Підприємством результативних показників фінансово-господарської діяльності та їх поліпшення у порівнянні з попереднім роком;
- детальний першочерговий план розвитку Підприємства;
- очікувані результати.

Проект плану розвитку закладу культури на п'ять років має містити:

- аналіз поточного стану діяльності Підприємства;
- перспективи розвитку Підприємства, заходи з виконання завдань та результати аналізу можливих ризиків, поліпшення техніко-економічних та фі-

нансових показників закладу культури, підвищення його конкурентоспроможності;

- пропозиції щодо залучення інвестицій для розвитку Підприємства та щодо очікуваної динаміки поліпшення результативних показників фінансово-господарської діяльності Підприємства тощо;
- очікувані результати.

Також план розвитку Підприємства на п'ять років може містити:

- план реформування Підприємства;
- шляхи інтеграції Підприємства в світовий культурний процес;

- додатки.

### 4. Строки проведення конкурсу

Конкурсний добір починається 18.07.2016 року та закінчується не пізніше 15.09.2016 року.

### 5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі

Кваліфікаційні вимоги:

- вища освіта;
- стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;
- володіння державною мовою;

- здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

Інформація, що стосується умов праці, відомості про матеріально-технічну базу Підприємства, фінансову звітність за попередній бюджетний період Підприємства, додається.



Головний редактор  
газети «Культура і життя»  
**Євген БУКЕТ**



# ПІСЛЯМОВА

## ■ ВЕСІЛЛЯ В БІБЛІОТЕЦІ

У чому зв'язок весілля і бібліотеки? У Чернігові, наприклад, — це весільна фотосесія у книгозбірні.

Не викликає сумніву той факт, що всі молодята хочуть, аби їхня весільна фотозйомка була яскравою і незабутньою. А фото — «живими», при перегляді яких вони знову могли б пережити всі емоції, які отримали на святі. Тому наречені перебувають у постійному пошуку нових «виграшних» місць і тематичних спрямувань. Допомогу в цьому пропонує бібліотека, адже фотографуватись тут — це модно, а читати — сучасно.

Нещодавно до установи завітала пара молодят — влаштувати фотосесію у романтичному стилі. Складно сказати, чи це була запланована подія, чи спонтанна ідея, адже попередньо з працівниками свій візит не узгоджували. Скоріш за все, їх надихнула неординарна і своєрідна архітектура будівлі, що є окрасою міста, тож вони вирішили завітати всередину. Бібліотекарі привітно зустріли гостей і забезпечили комфортний процес роботи.



Уже не вперше наречені місцем фотознімання обирають саме Обласну універсальну наукову бібліотеку імені В. Короленка. Адже вона є однією з найбільш відвідуваних визначних пам'яток міста. Розташована в самому центрі у триповерховому будинку, спорудженому в 1910–1913 роках інженером Д. Афанасьєвим за проектом архітектора О. фон Гогена для Дворянського і Селянського поземельного банку, пам'ятка архітектури є однією з перлин українського архітектурного модерну кінця XIX — початку XX століття.

Зараз чимало дизайнерів і модельних агенцій проводять фотосесії і навіть покази у бібліотеках, але саме чернігівцям і гостям міста випала унікальна можливість — увіковічнити спогади про важливі події свого життя фотографіями, зробленими у найкрасивішій будівлі міста, що нагадує європейські замки, — головній і сучасній бібліотеці Чернігівщини.

Олена ПОПОВИЧ

# Творчий доробок Тараса Франка

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

**27 серпня Україна відзначатиме 160-річчя від дня народження свого геніального сина — Івана Франка.**

Знагоди ювілею у Львові, Києві, Дрогобичі та інших містах, пов'язаних із життям і творчістю Каменяра, вже відбулась низка різноманітних заходів у рамках Року Франка: наукові конференції, виставки, літературно-мистецькі вечори, художні читання, презентації нових видань тощо.

Цими днями у столичному Музеї Лесі Українки відбулась чергова презентація, цього разу присвячена одному із трьох синів Івана Яковича — Тарасові Франку. І хоча побуває прислів'я, що «на дітях геніїв природа відпочиває», це зовсім не стосується нащадків великого Франка. Життя та творчість його сина Тараса — переконливе тому свідчення.

Тарас Франко (1889–1971) був другою дитиною в родині. За освітою — класичний філолог, проявив себе як талановитий перекладач, літературознавець, письменник, педагог і мемуарист. Він є автором низки віршів і переспівів з античного письменства, оповідань, гуморесок, підручника з історії римської літератури, видань на спортивні теми, розвідок про творчість батька та спогадів про нього.

Він також був одним з упорядників архіву Івана Франка та його бібліотеки в Інституті літератури імені Т. Шевченка АН УРСР. Презентоване для громадськості двотомне фундаментальне видання «Вибраного» Тараса Франка (Івано-

Франківськ, 2015), що його упорядкували Євген Баран і Наталя Тихолоз, свідчить про успадковану від батька не тільки снагу до літератури та мистецтва, а й великий талант до наукової творчості. Тут представлено художні твори, наукові та науково-популярні праці, мемуаристику й епістолярну спадщину Тараса Франка.

Тарас Іванович постає перед нами не тільки як талановитий літератор і науковець, але і як Громадянин з великої літери, Українець, який не зрікся любові до всього українського, незважаючи на життя в репресивній тоталітарній радянській державі. Завжди залишався вірним заповітам свого великого батька. Чувся українцем, носив вишиванки у зрусифікованому Києві, що саме по собі вже було викликом системі. Часто-густо ходив по лезу ножа, порушуючи теми, на які було накладено «табу» в радянський час.

Так, після перебування в Харкові (тодішній столиці радянської України) і побачених страхів першого голодомору 1921–22 років він публікує антирадянську за своєю суттю працю «По той бік добра



Роланд Тарасович ФРАНКО

і зла». А після фактично насильного переселення разом із сім'єю зі Львова до Києва у 1950 році — продовжує боротися за українську мову в Україні, за українські школи на Донбасі, за українські вивіски у столиці та оголошення українською мовою у Київському метрополітені.

В обговоренні презентованого видання, яке вже давно було на часі, крім співупорядниці — кандидата філологічних наук, старшого наукового співробітника Інституту Івана Франка НАН України Наталі Тихолоз, взяли участь: орга-

нізатор і модератор заходу — кандидат філологічних наук, завідувач науково-дослідного відділу «Музей «Іван Франко і Київ» Лариса Каневська; син Тараса Івановича — Роланд Тарасович Франко; літературознавець, кандидат філологічних наук Тетяна Григорівна Третяченко, котра опрацювала матеріали Тараса Франка у відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури, де він свого часу теж працював; а також франкознавець, кандидат філологічних наук, заступник декана факультету журналістики Львівського національного університету імені І. Франка Богдан Тихолоз.

З вітальним словом від імені дирекції Музею видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького звернулася заступник директора з наукової роботи, кандидат історичних наук Ольга Гураль.

До 160-річного ювілею Великого Каменяра у приміщенні Музею Лесі Українки заплановано відкриття постійної музейної експозиції, присвяченої Іванові Франку.



Наталія ТИХОЛОЗ

## Газета «Культура і життя»

№ 30 (4705), 22 липня 2016 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року  
Свідоцтво про реєстрацію  
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

## Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

## Головний редактор

Євген БУКЕТ

## Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1  
Тел.: +38 (044) 498-23-62  
cultandlife@gmail.com

## Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

## Генеральний директор

Андрій ЩЕКУН

## Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Анатолій СЕРИКОВ (заступник голови), Андрій ВАСЮК (секретар ради), Олег ВЕРГЕЛІС, Богдан ГАЛАЙКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Юрій ЗУБКО, Ростислав КАРАНДЄЄВ, Олексій КОНОНЕНКО, Наталія МУСІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Андрій ЩЕКУН

## Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1  
Тел.: +38 (044) 498-23-65

## Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат  
ТОВ «Типографія «Від «А» до «Я»»  
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40  
Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51  
**Розповсюдження і реклама**  
Тел.: +38 (044) 498-23-64;  
+38 (097) 111-17-56

Редакція не публікує колективні листи та звернення  
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» — тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2016

## ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2016 р.:  
1 місяць — 19,22 грн; півріччя — 115,32 грн  
У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.  
Передплатний індекс  
**60969**

Медіа-портал «Культура»: <http://cultua.media>

Наклад 5 000

Ціна договірна



4 18 20 157 19 400 1 3 1 30